

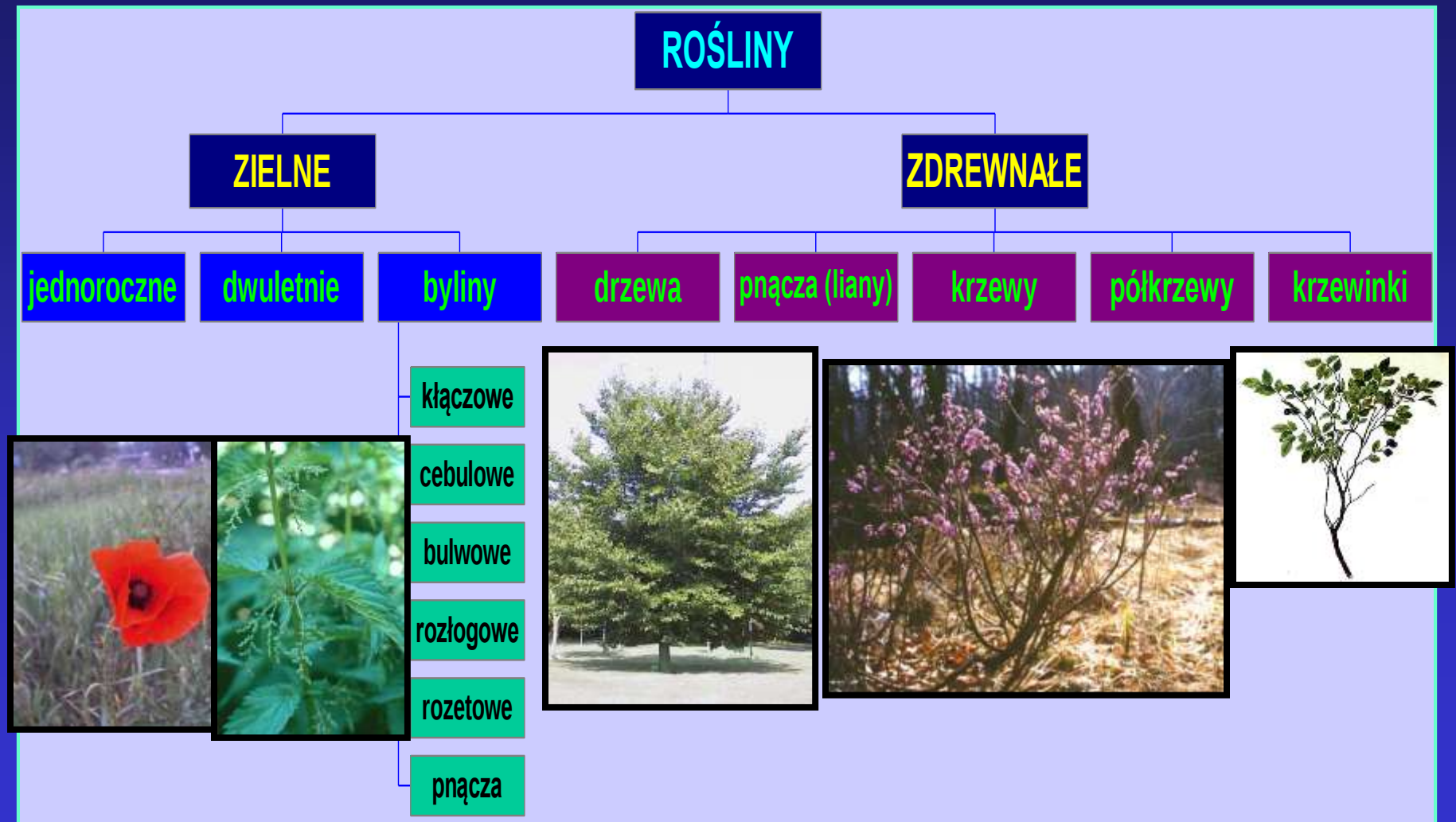
Podstawy botaniki

Wykład 4

Morfologia i anatomia Pędów oraz ich przekształcenia

Trwałość roślin

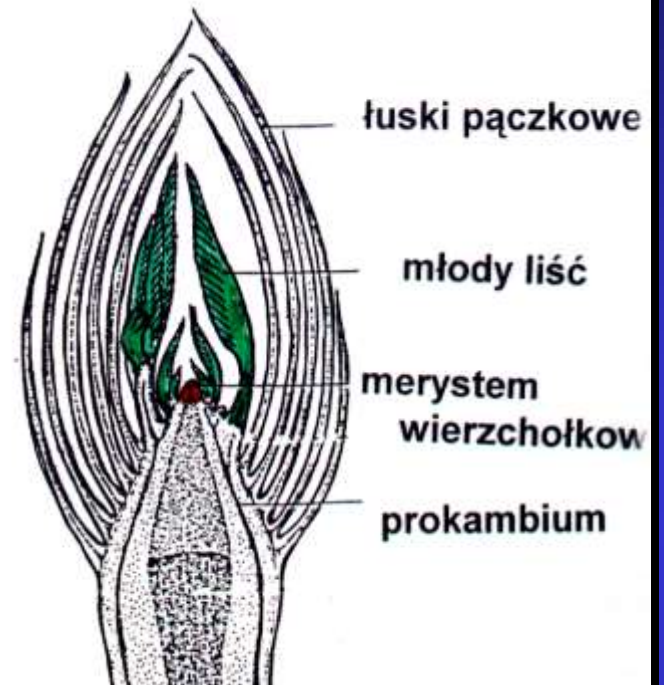

Morfologia pędu kasztanowca

Schemat przedstawiający budowę pączków

Rodzaje pączków na pędach

ze względu na położenie

wierzchołkowe

boczne

ze względu na aktywność rozwojową (wzrostową)

spoczynkowe (śpiące)

aktywne ← auksyny

ze względu na budowę

liściowe

mieszane

kwiatowe

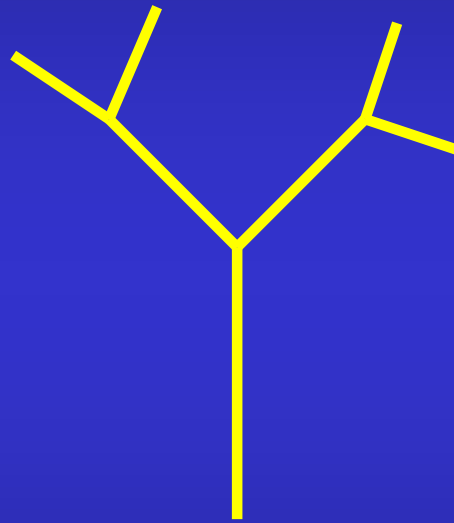
ze względu na pochodzenie

pierwotne

wtórne → pędy przybyszowe

Rozgałęzienia pędów

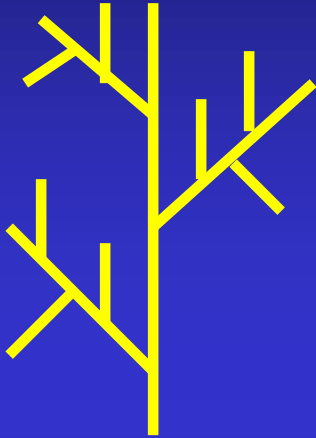
Z pąkami i ich aktywność (lub nie) związane są sposoby rozgałęzień. Mogą być one następujące:

rozgałęzienie dychotomiczne
u widłaka

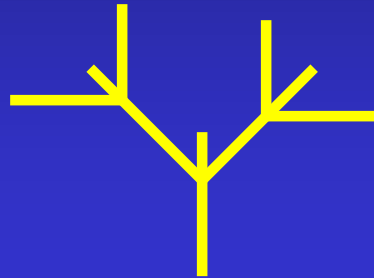
Typy rozgałęzień pędów

MONOPODIALNE

drzewa iglaste
dąb, jesion, wierzba

PSEUDODYCHOTOMICZNE

klon, jawor,
kasztanowiec,
bez lilak, jemiola

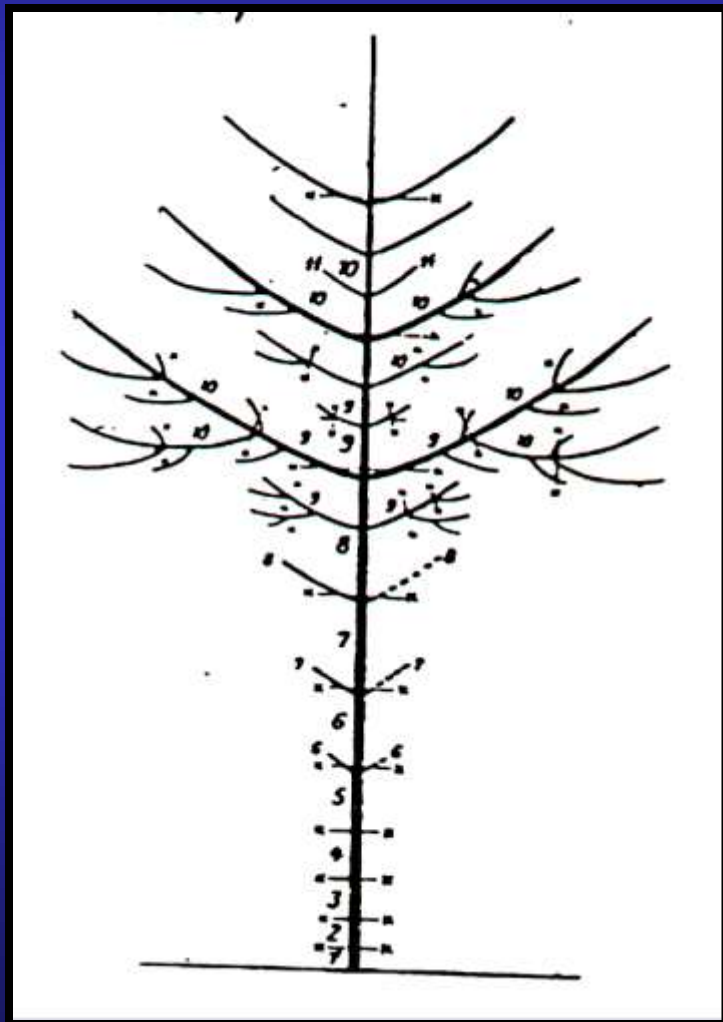
SYMPODIALNE

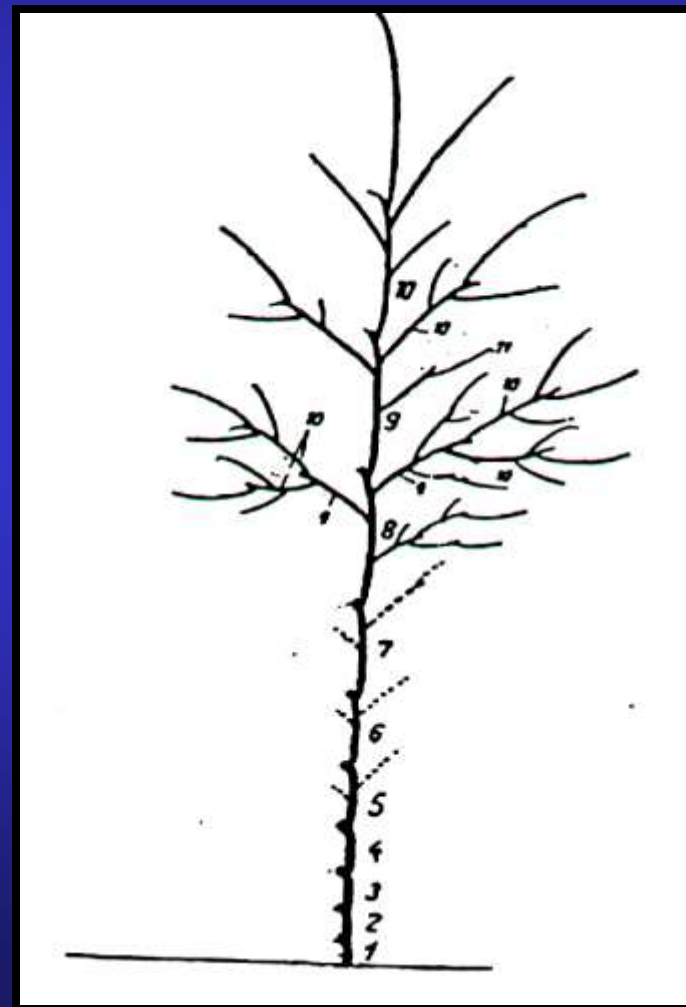
topola, lipa,
brzoza, grab, wiąz,
drzewa owocowe

Typy rozgałęzień u drzew

MONOPODIALNE
u jesionu wyniosłego

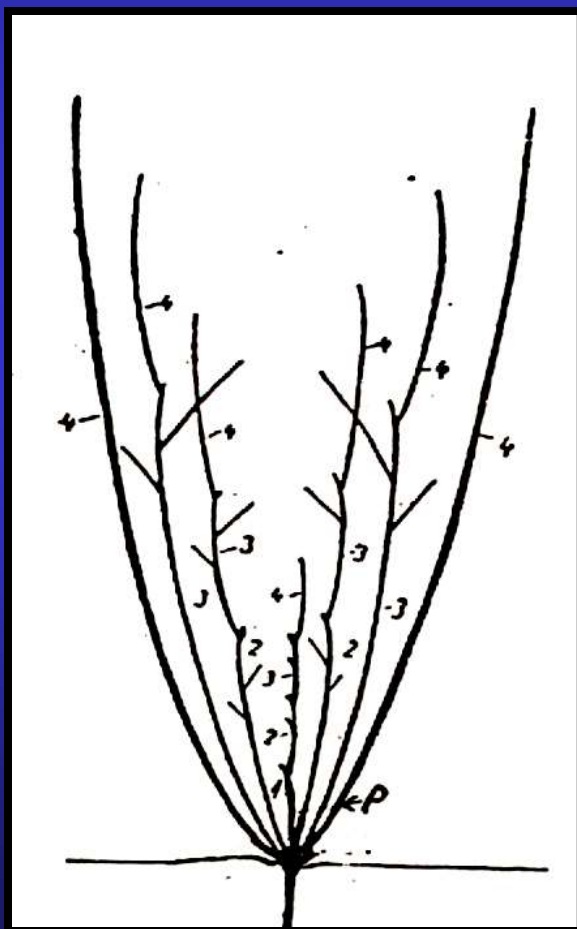

SYMPODIALNE
u lipy drobnolistnej

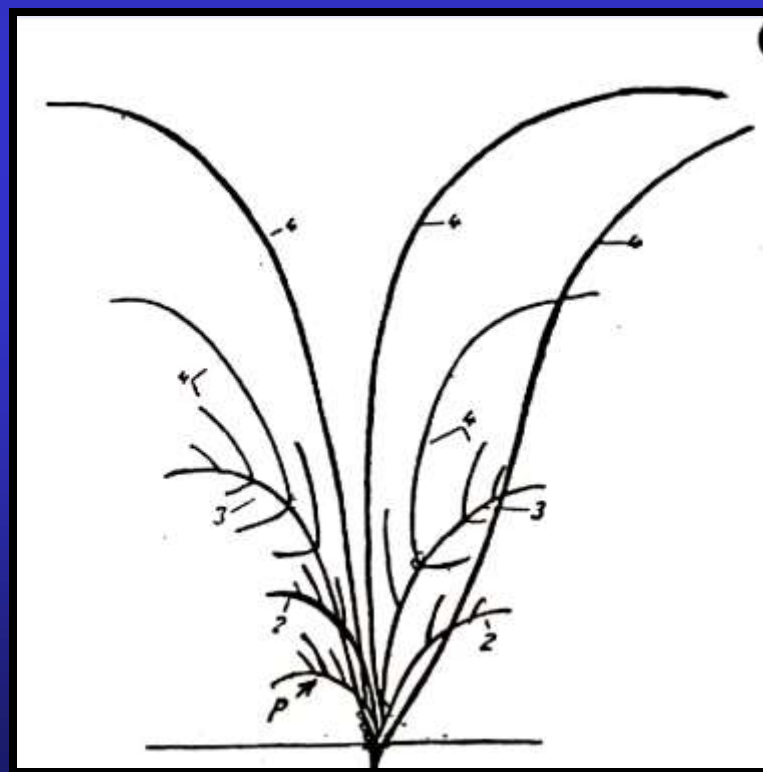

Typy rozgałęzień u krzewów

MONOPODIALNE u leszczyny

SYMPODIALNE u bzu czarnego

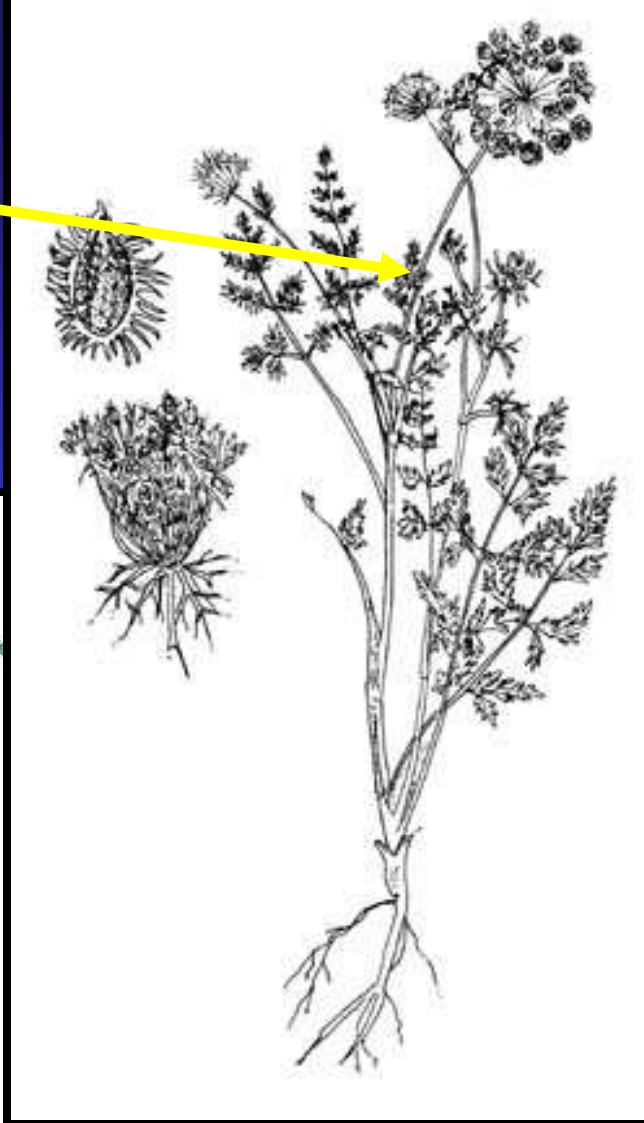

Arabidopsis sp

tasznik pospolity,
jastrzębiec,
tobołki polne

Daucus carota
pędy generatywne
(długopęd) i
pędy wegetatywne
(krótkopęd)

Lactuca sativa

Drzewa owocowe

krótkopędy owocujące i
wegetatywne, długopędy
wyłącznie wegetatywne
i tworzące koronę

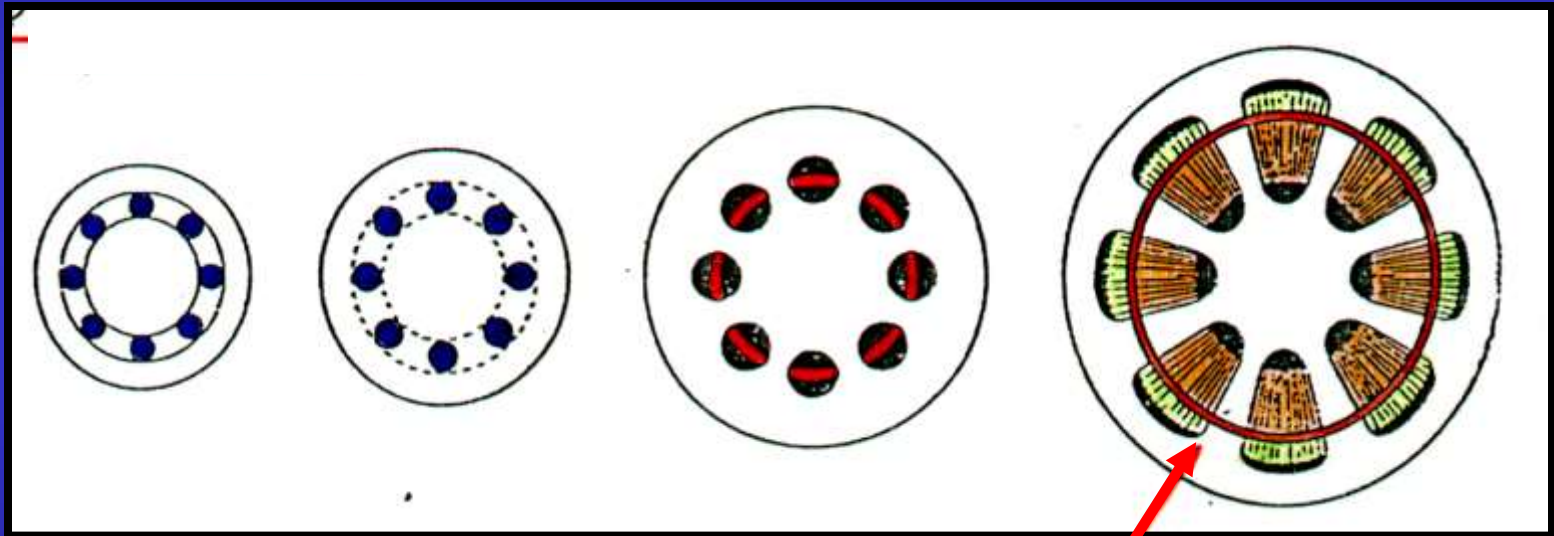

EPIFITY (E), czyli porośla

Typy budowy łodyg

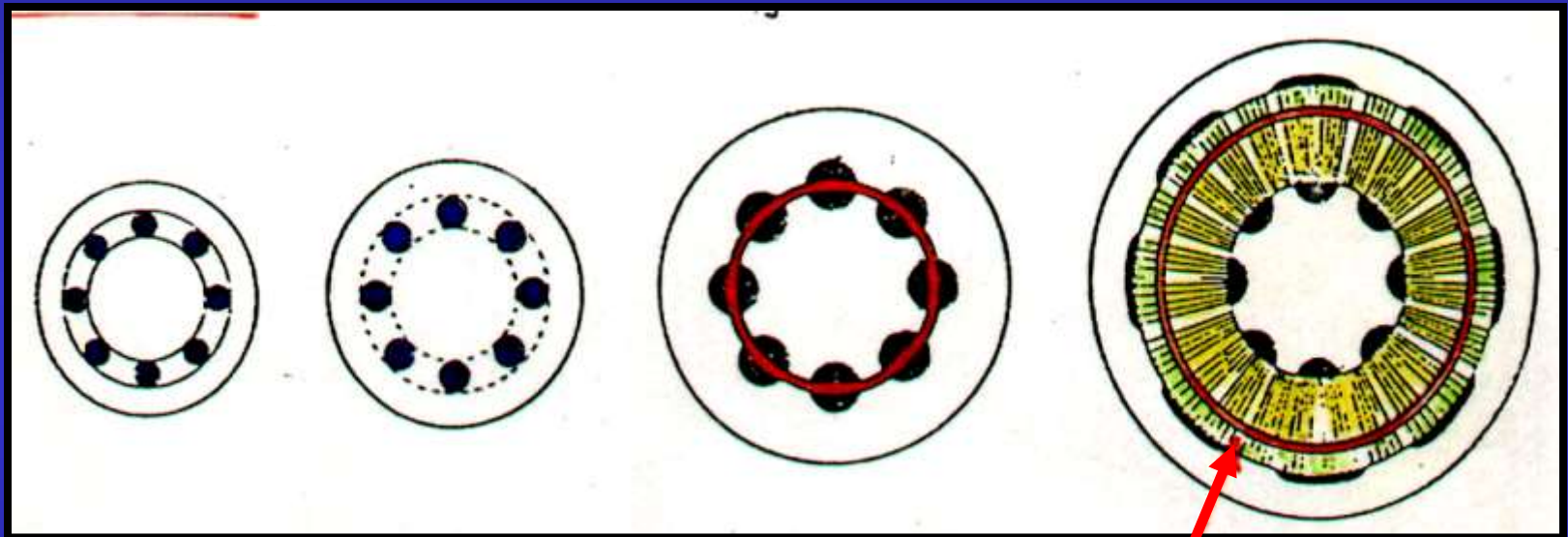
TYP ARISTOLOCHIA

bardzo szerokie
pierwotne promienie
rdzeniowe

Typy budowy łodyg

TYP RICINUS

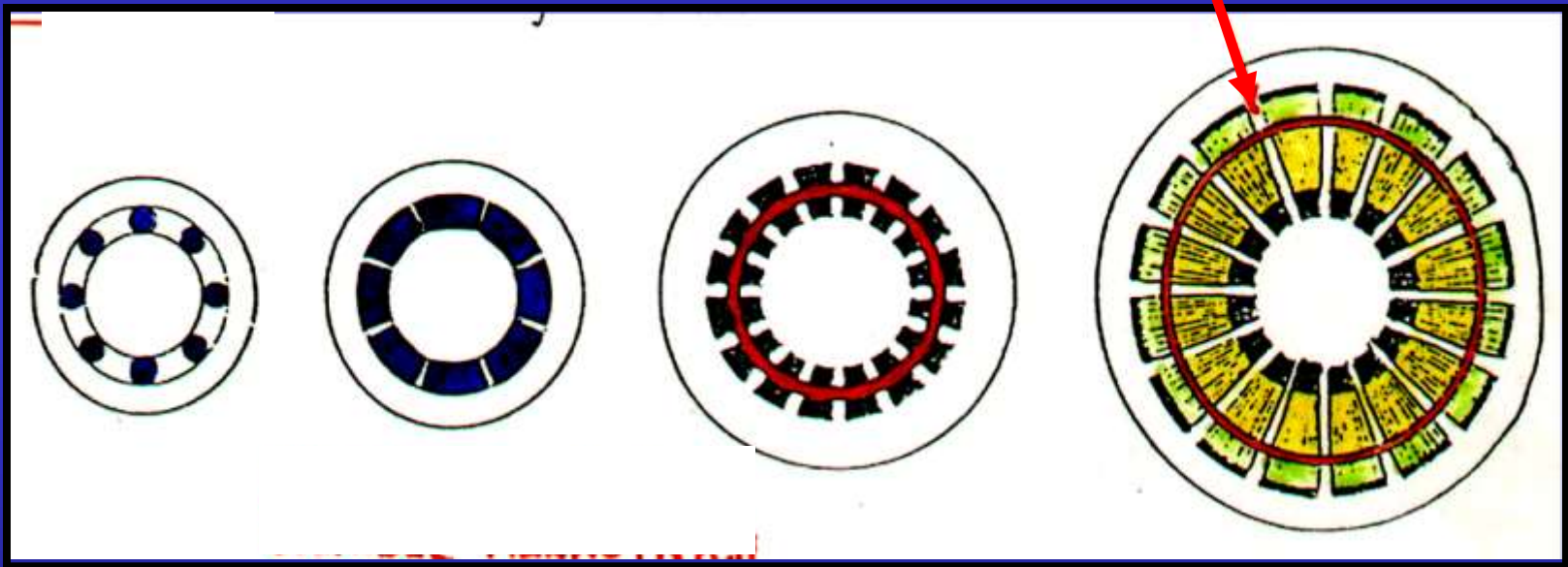

wąskie promienie
rdzeniowe

Typy budowy łodyg

TYP TILIA

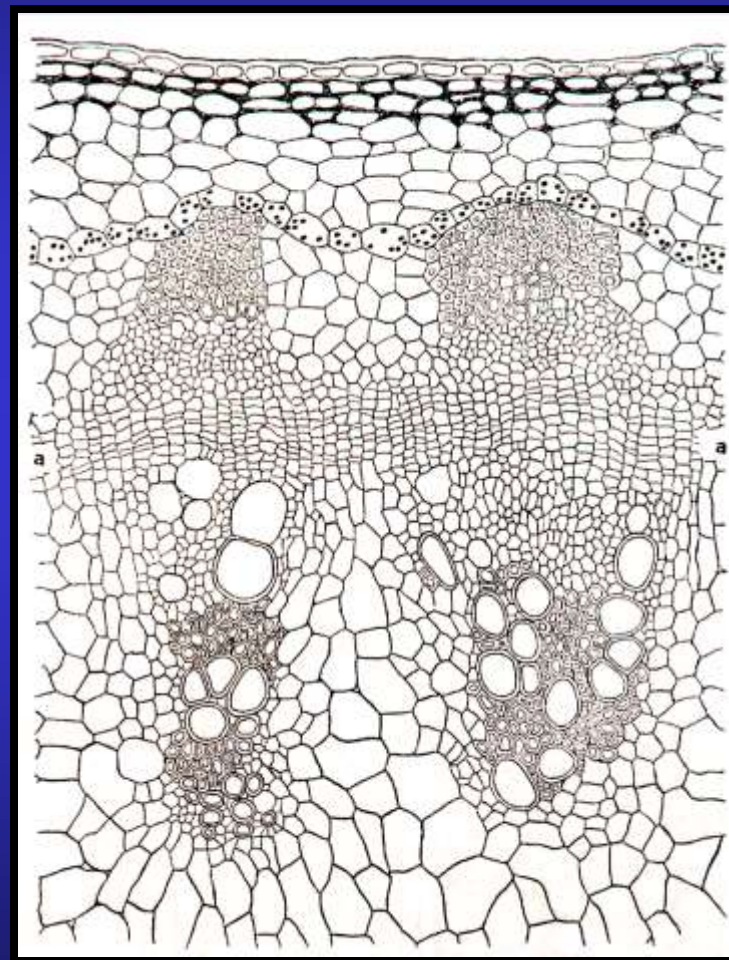
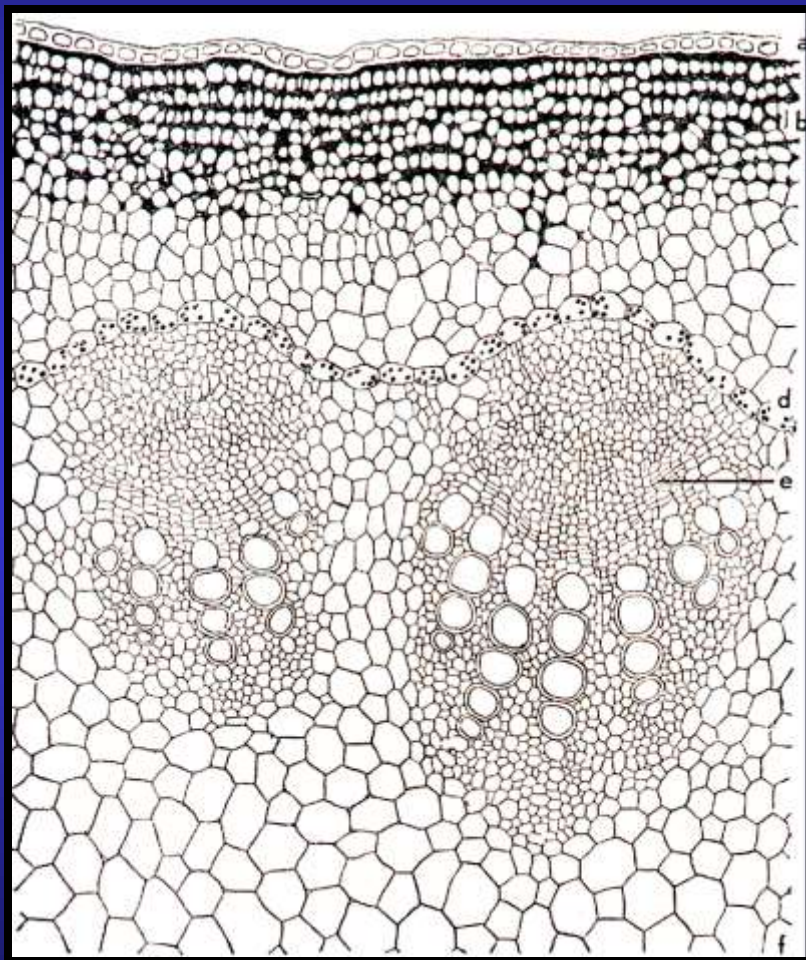
wąskie promienie
rdzeniowe

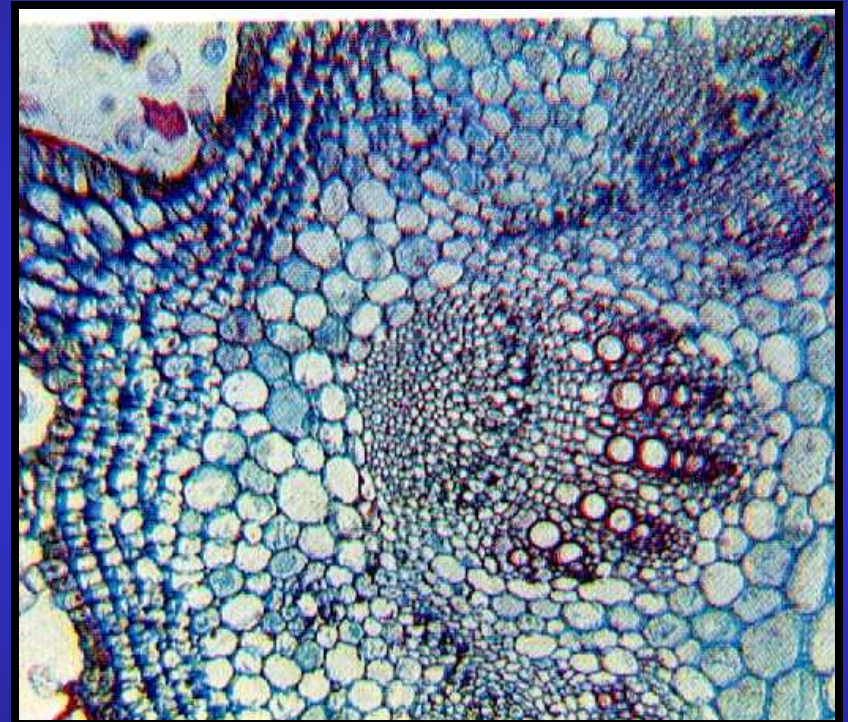
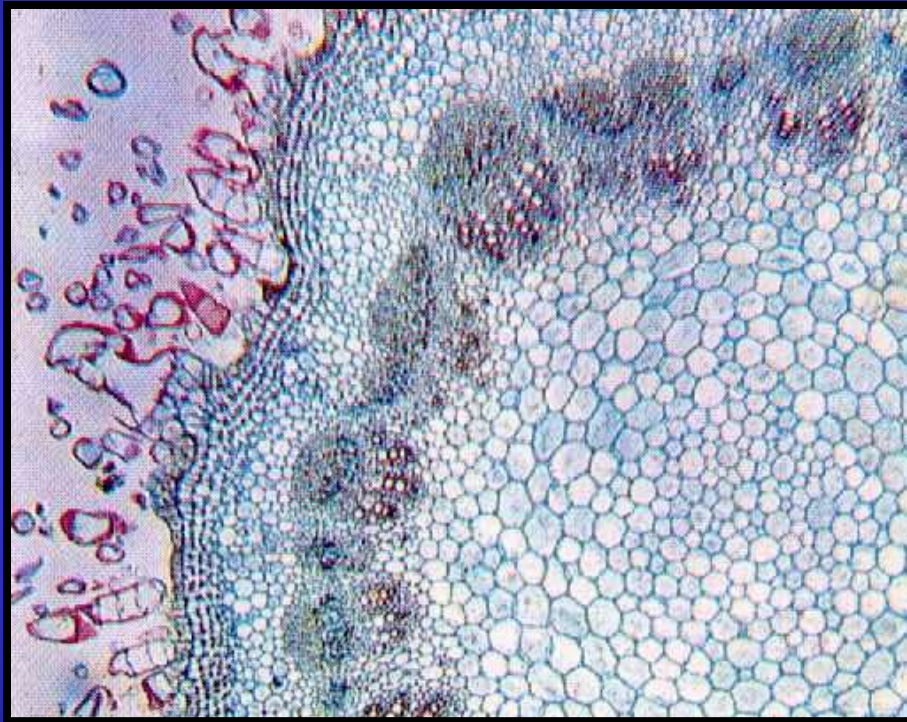
Kolejność tkanek w budowie anatomicznej łodyg roślin dwuliściennych

- **Epiderma**
- **Kolenchyma**
- **Miękisz kory pierwotnej**
- **Endoderma → pochwa skrobiowa**
- **Tkanki przewodzące (system waskularny)**
- **Rdzeń: miękisz lub kanał powietrzny**

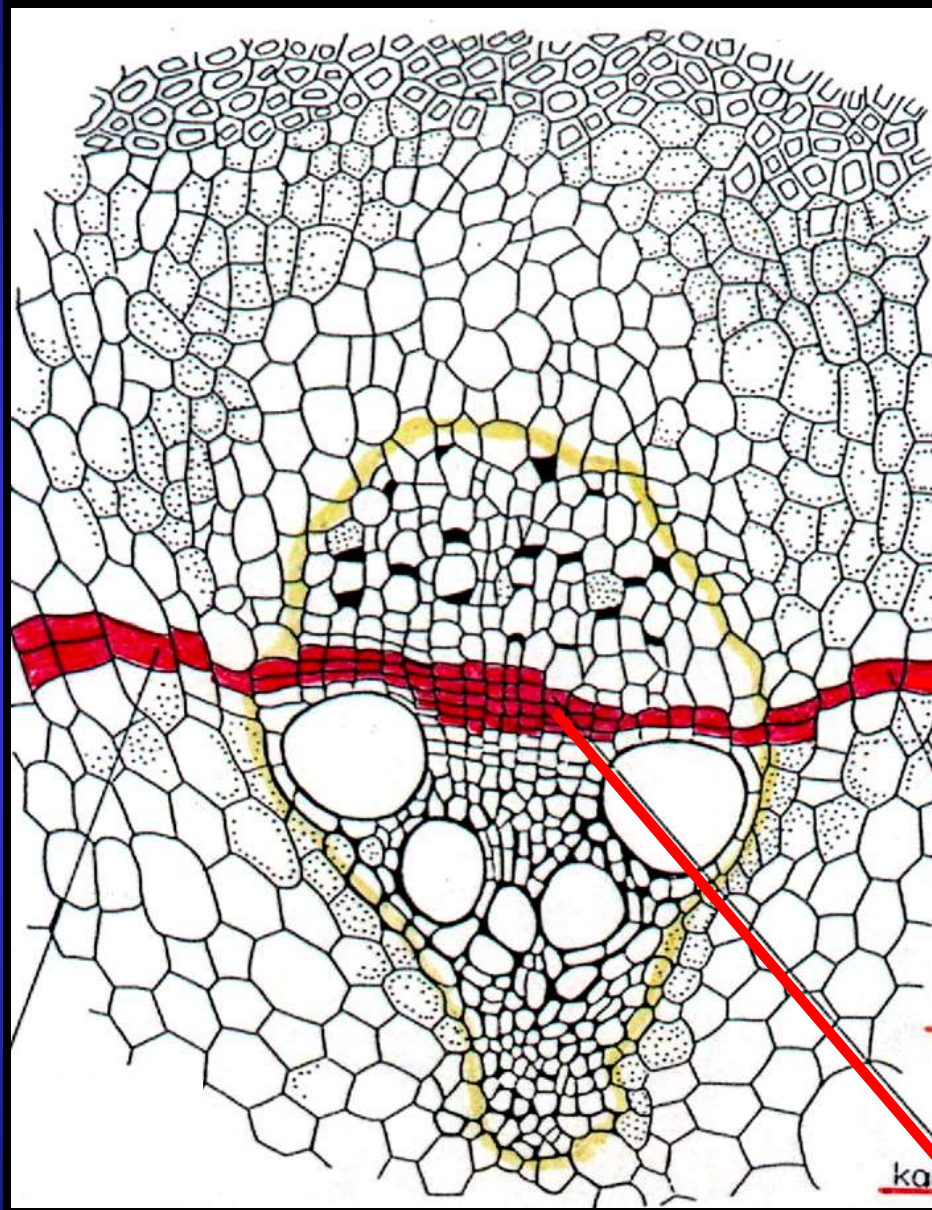
Fragment łodygi słonecznika

Budowa wtórna u roślin dwuliściennych jednorocznych słonecznik zwyczajny

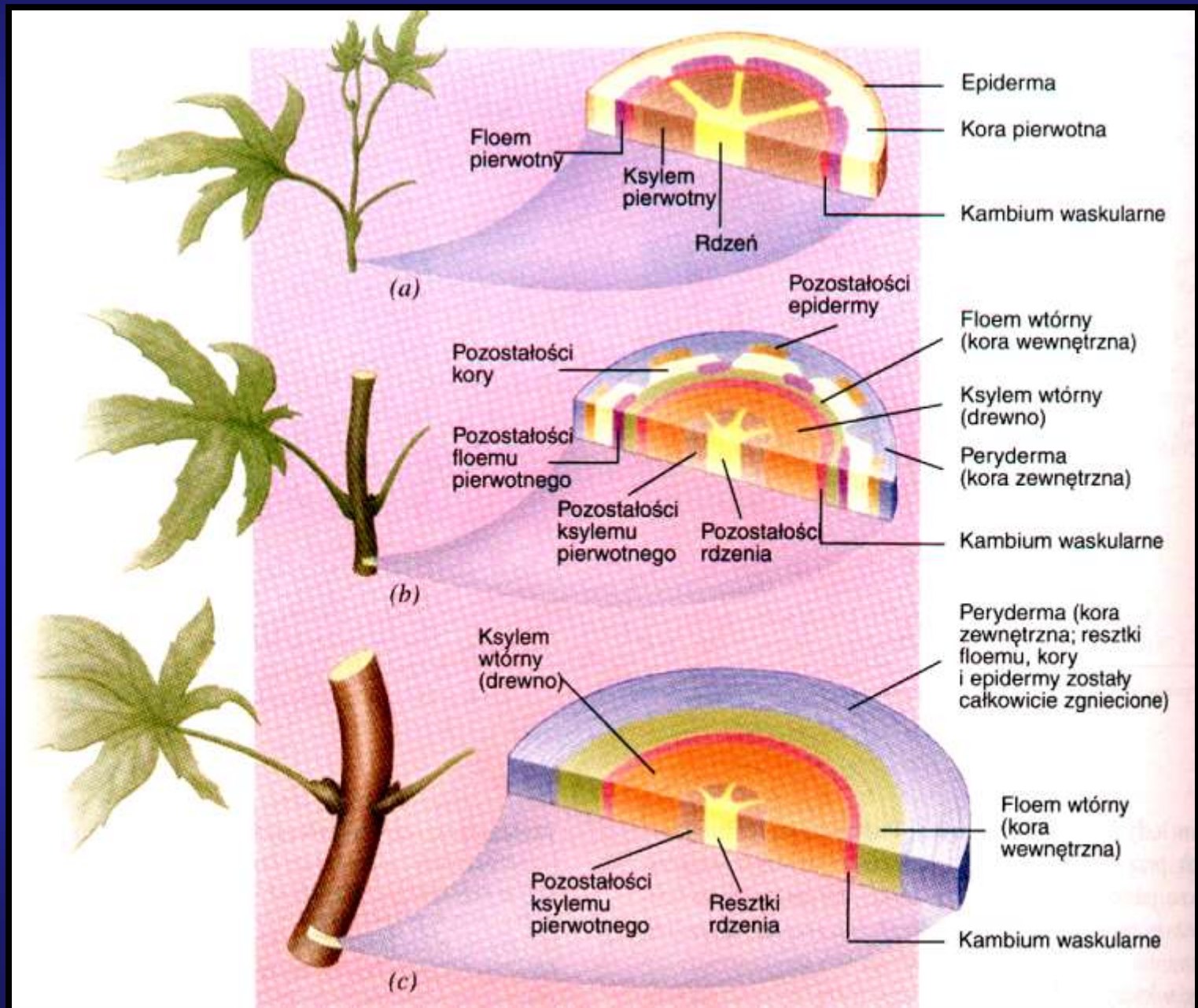
Od kiedy uznajemy że jest przyrost wtórny łodygi ?

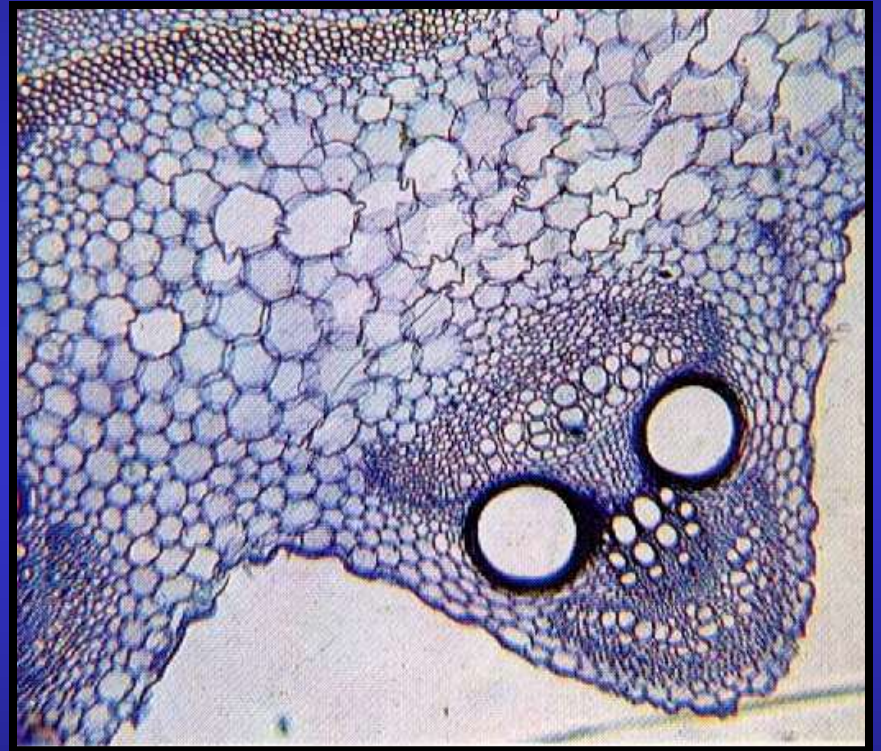
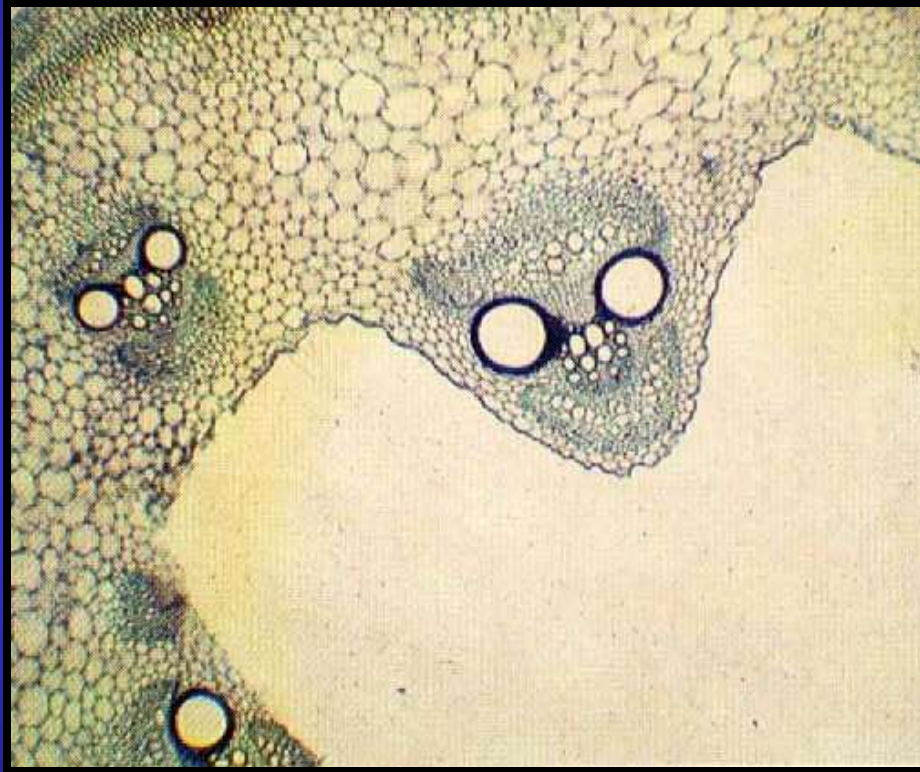
kambium międzywiązkowe

kambium wiązkowe

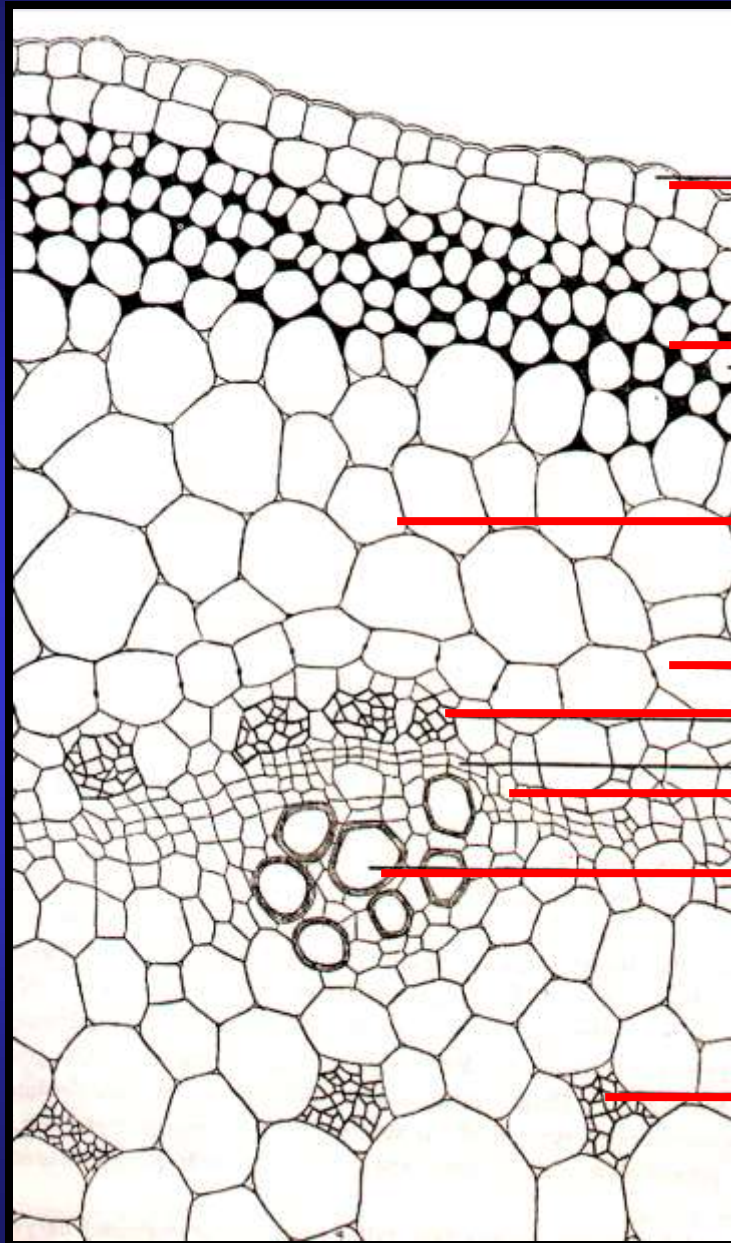
Przebieg wzrostu wtórnego w łodydze dwuliściennych

Budowa łodygi dyni (cechy pędu płożącego)

Przekrój poprzeczny przez łodygę ziemniaka

skórka

kolenchyma
kątowna

miękkisz

endoderma

łyko zewnętrzne

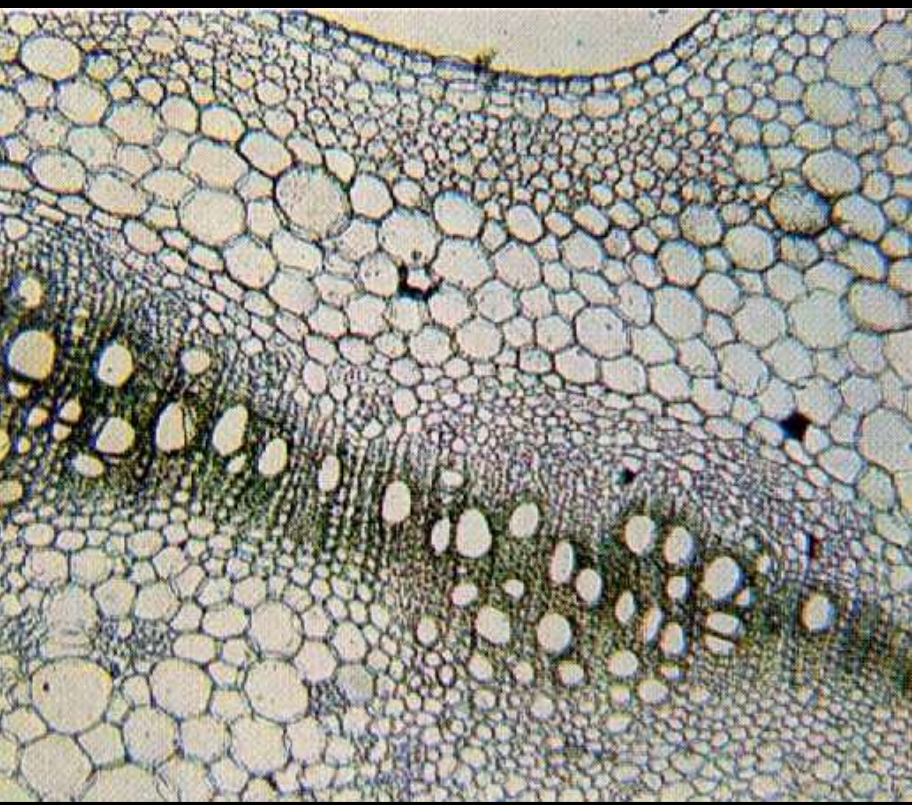
kambium

drewno

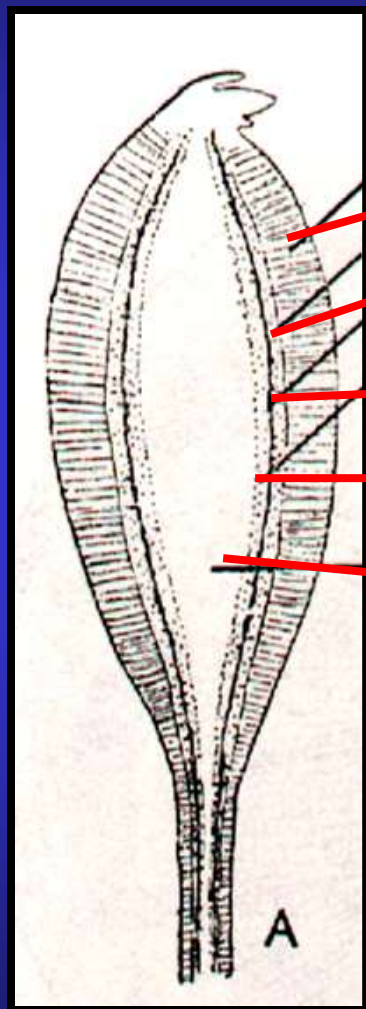
łyko wewnętrzne

kora pierwotna

Budowa wtórna łodygi ziemniaka

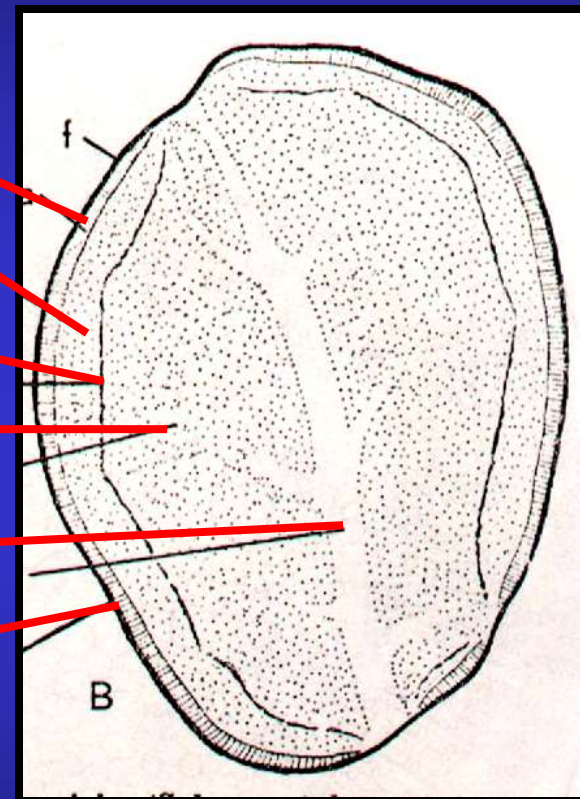

Układ tkanek w bulwie ziemniaka

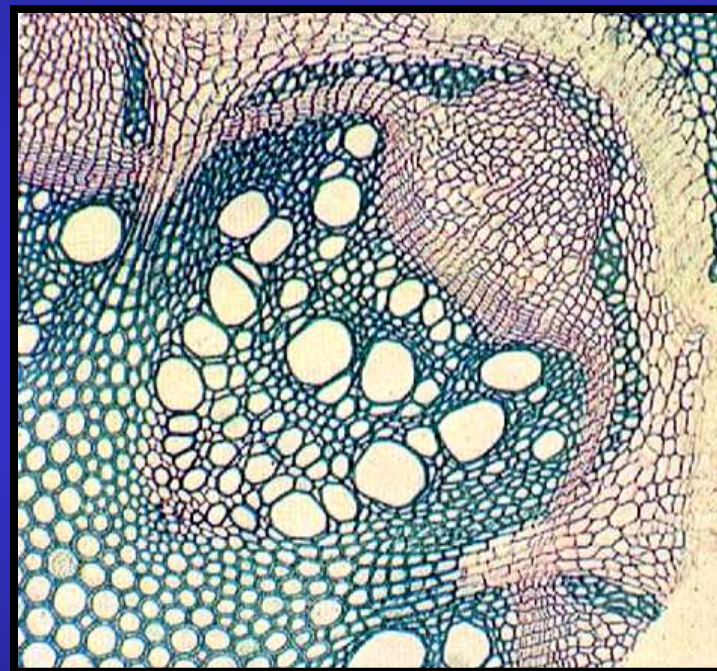
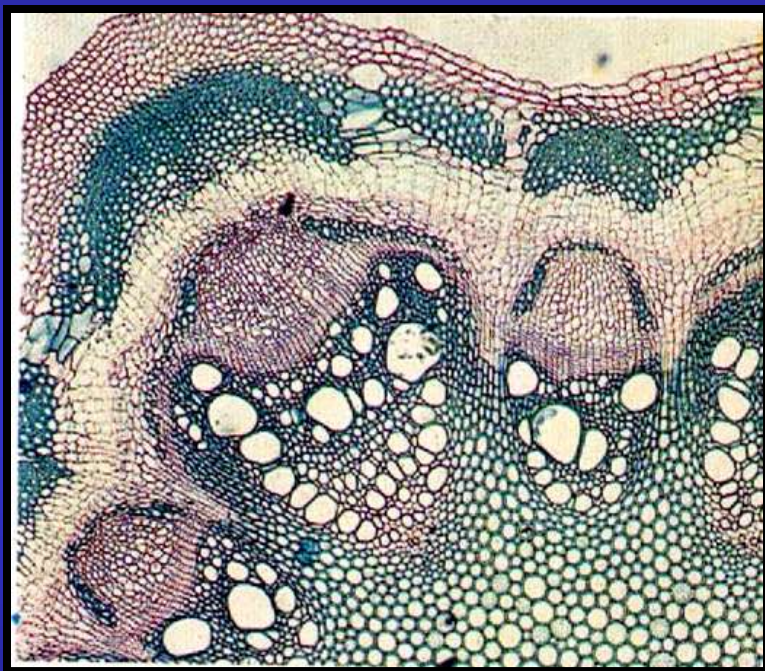
młoda bulwa

- kora pierwotna
- mięknisz z łykiem zew.
- wiązki drewna
- mięknisz z łykiem wew.
- rdzeń
- warstwa korka

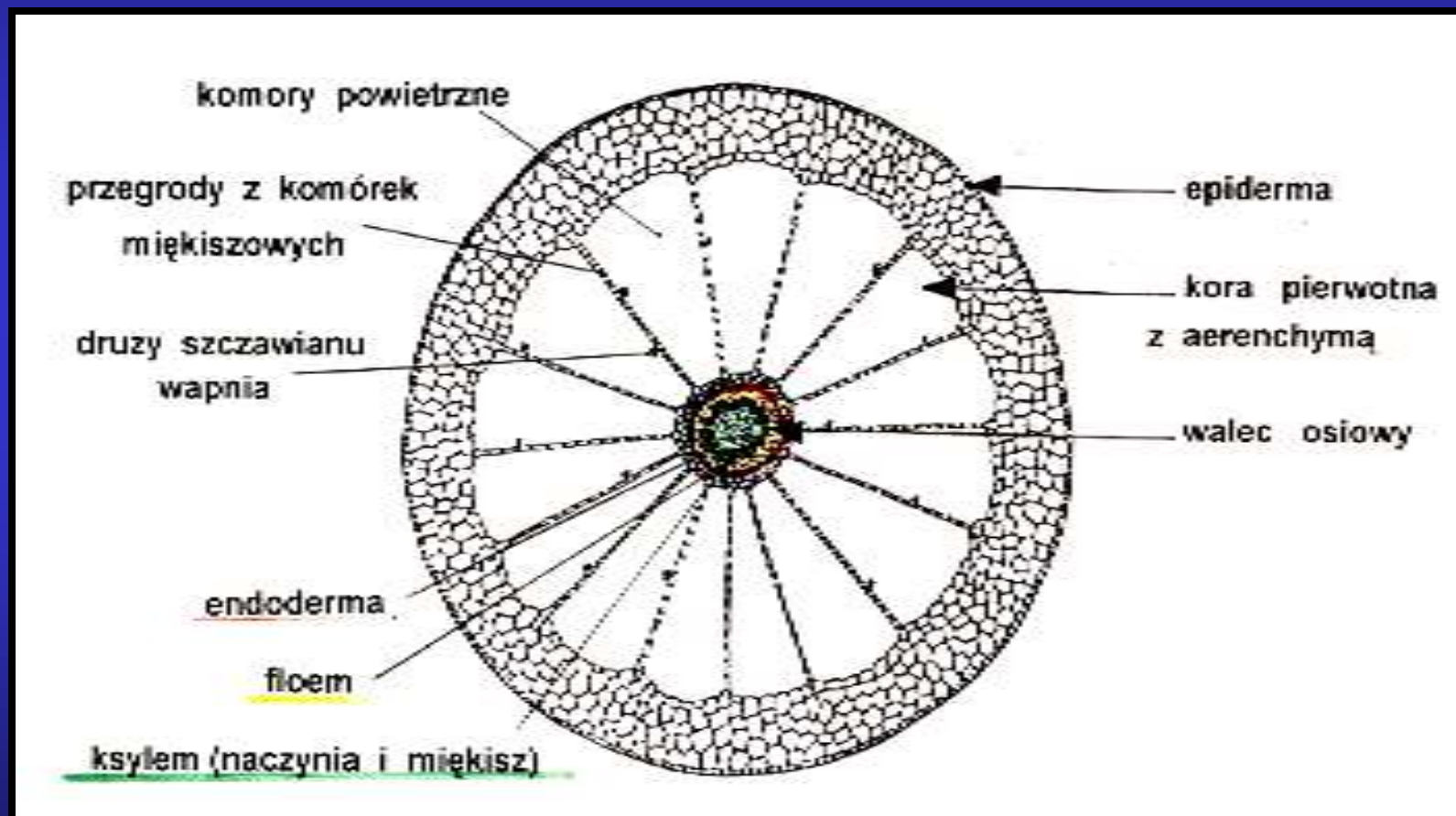

dojrzała bulwa

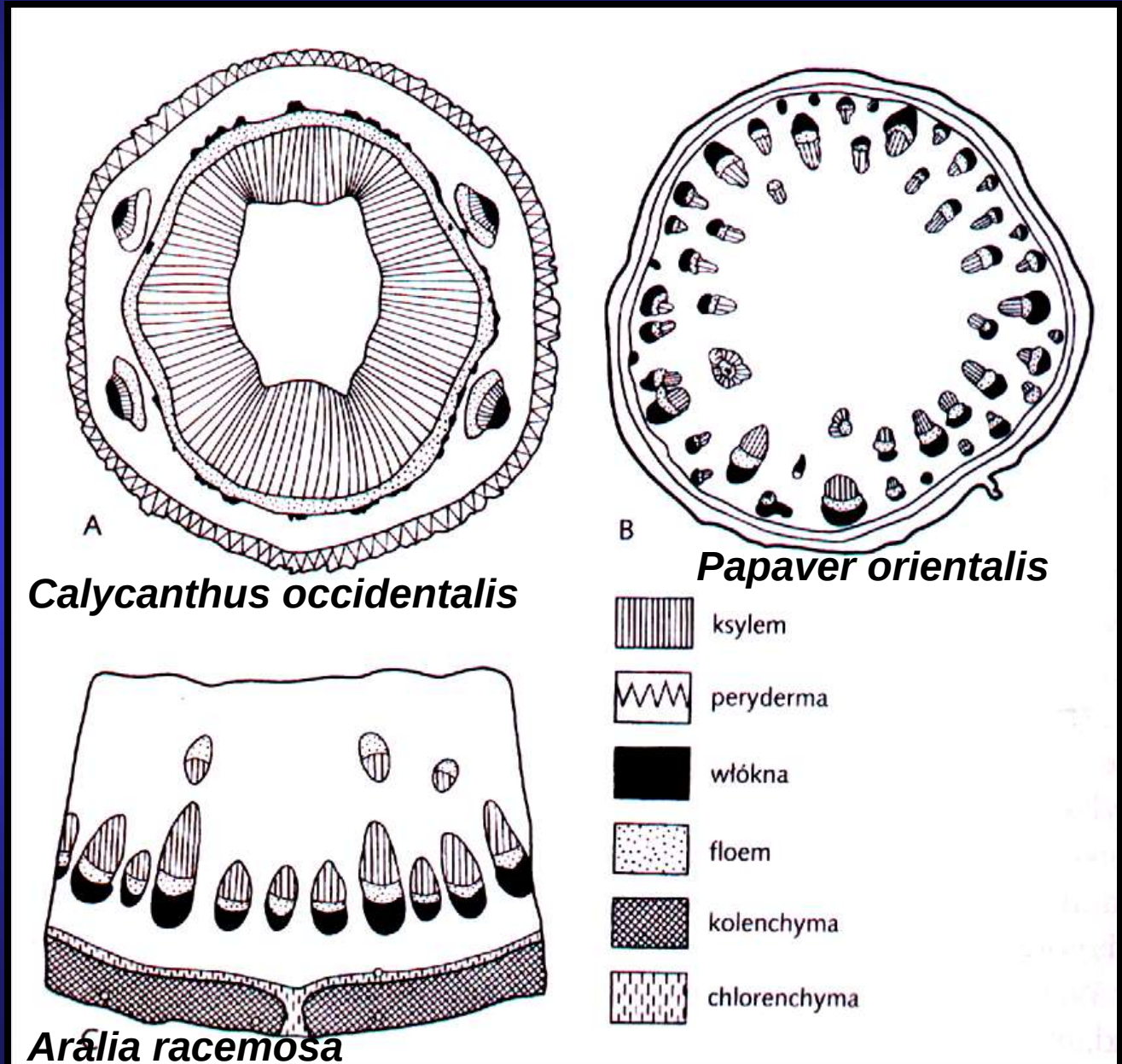
Przyrost wtórny gałązki pnącza (powojnik)

Przekrój poprzeczny przez łodygę hydrofitu (wywłócznika kłosowego)

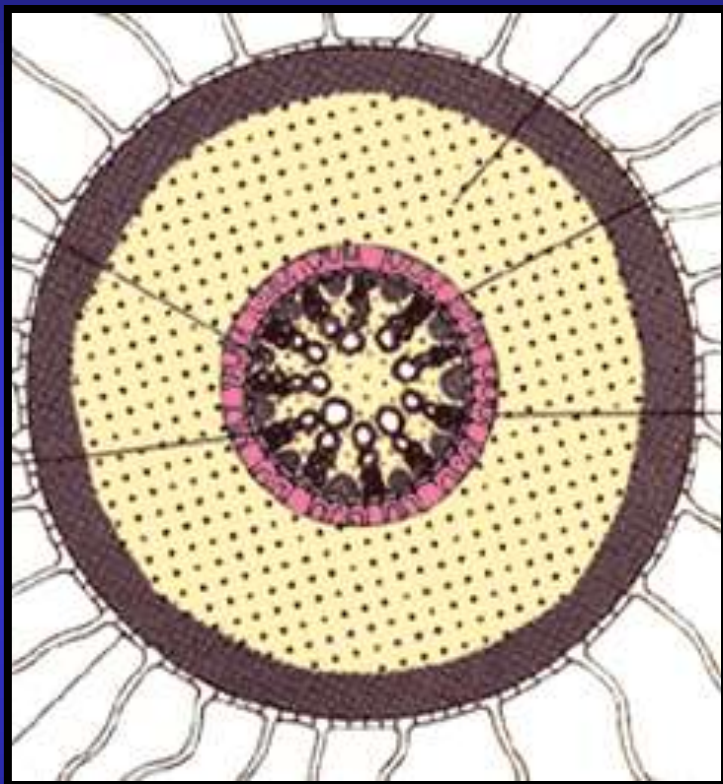
Nietypowe rozmieszczenie wiązek w łodygach dwuliściennych

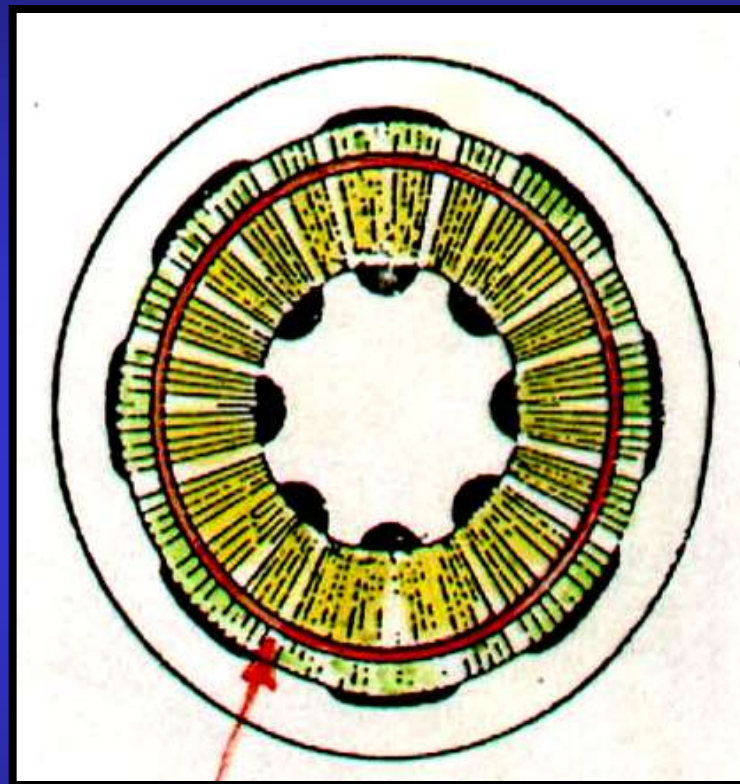
Budowa anatomiczna – schemat ogólny a cechy gatunkowe, przystosowania

■ Czego dotyczą?

- **epiderma**
- **kolenchyma**
 - typy
 - rozmieszczenie
 - pasma (pierścień), płaty, żeberka
- **perycykl**
 - miękisz lub sklerenchyma
- **typy wiązek przewodzących i ich zagęszczenie (liczba)**
- **rdzeń: miękisz lub kanał powietrzny**

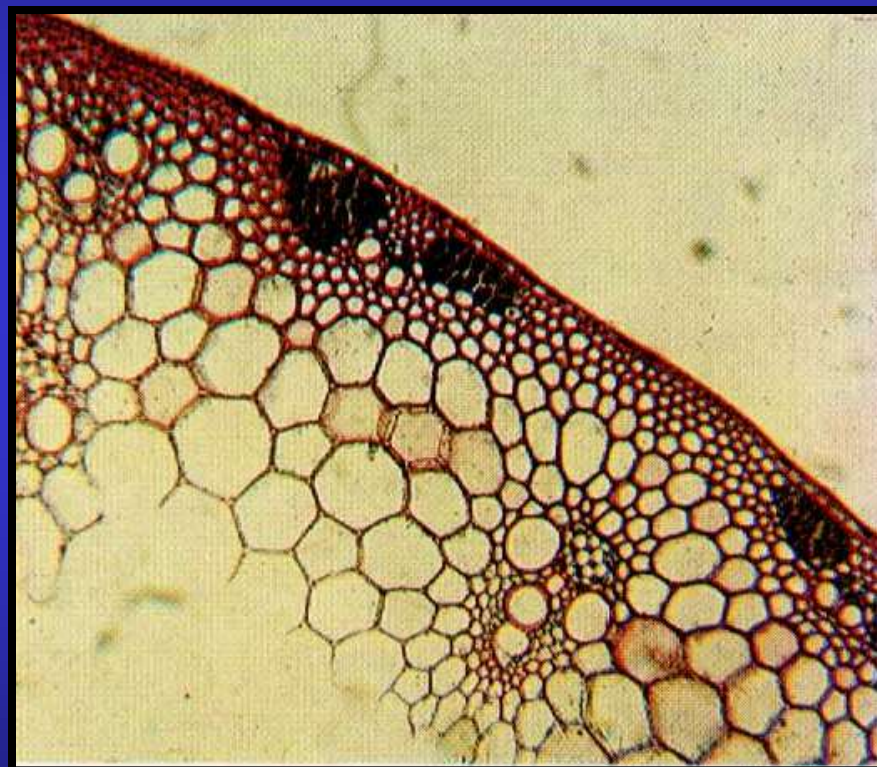

KORZEŃ

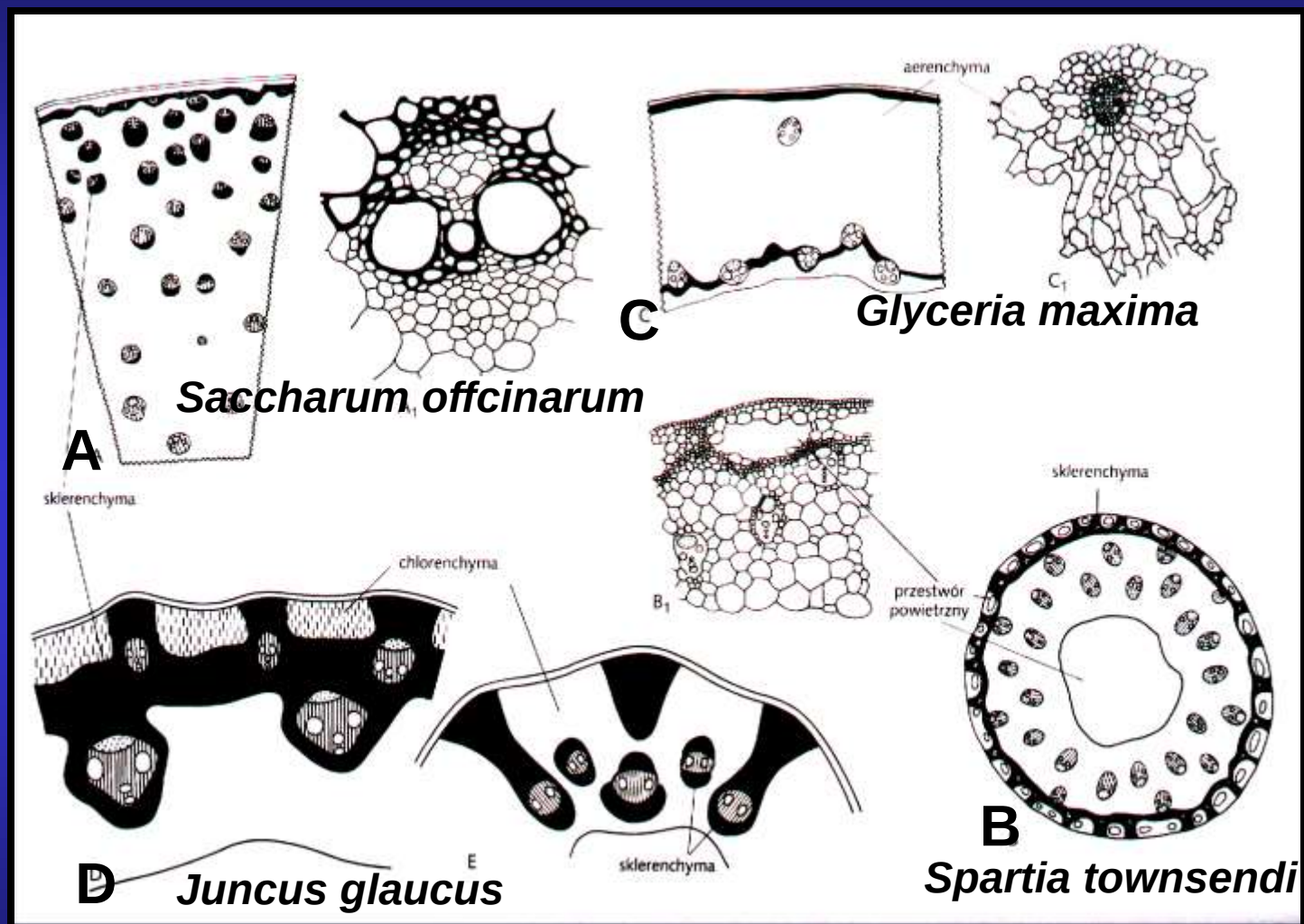

ŁODYGA

Budowa anatomiczna łodygi pszenicy (przekrój międzywęźla)

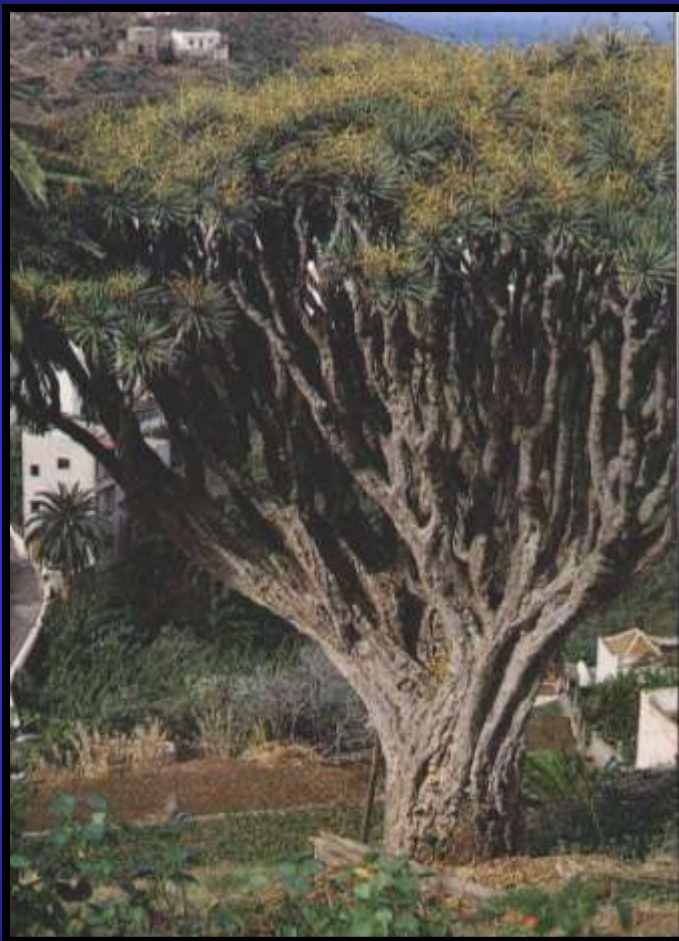

Budowa łodygi traw i situ

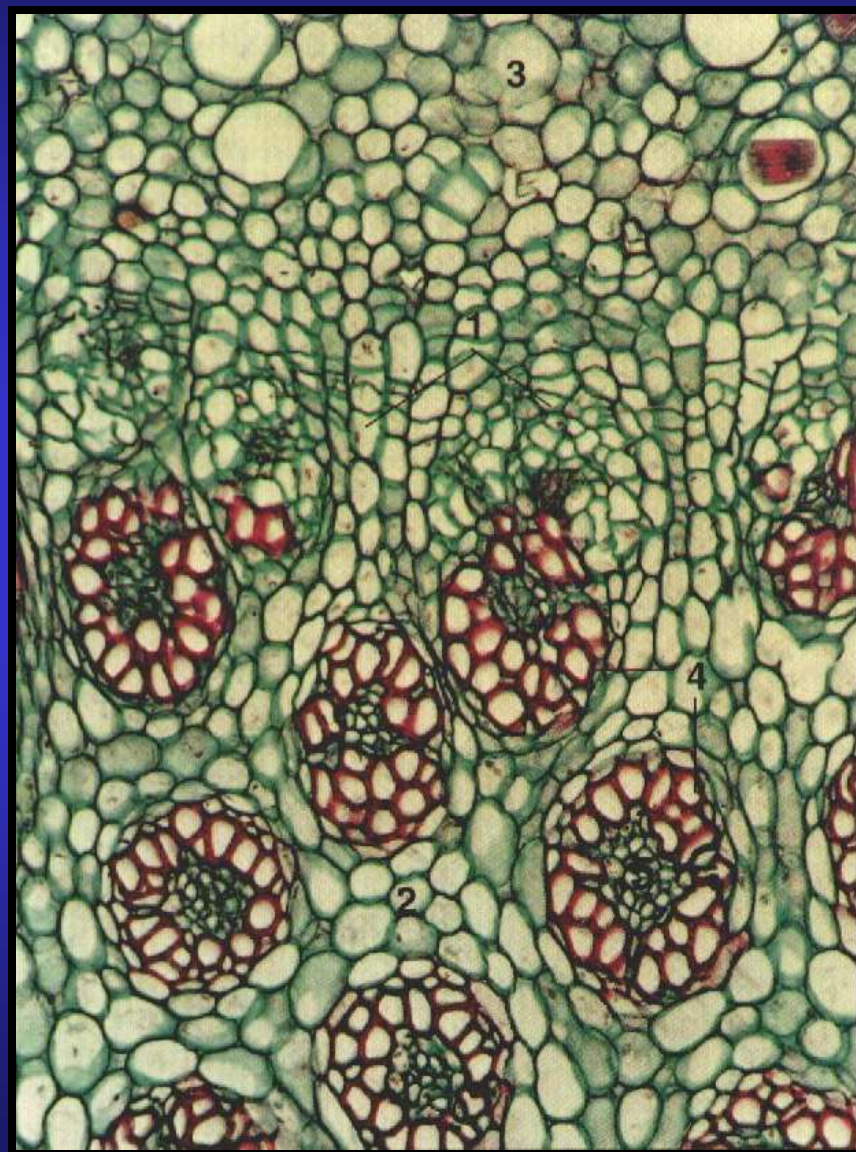

A, B, C – trawy; D - sit

Nietypowy przyrost wtórny u jednoliściennych

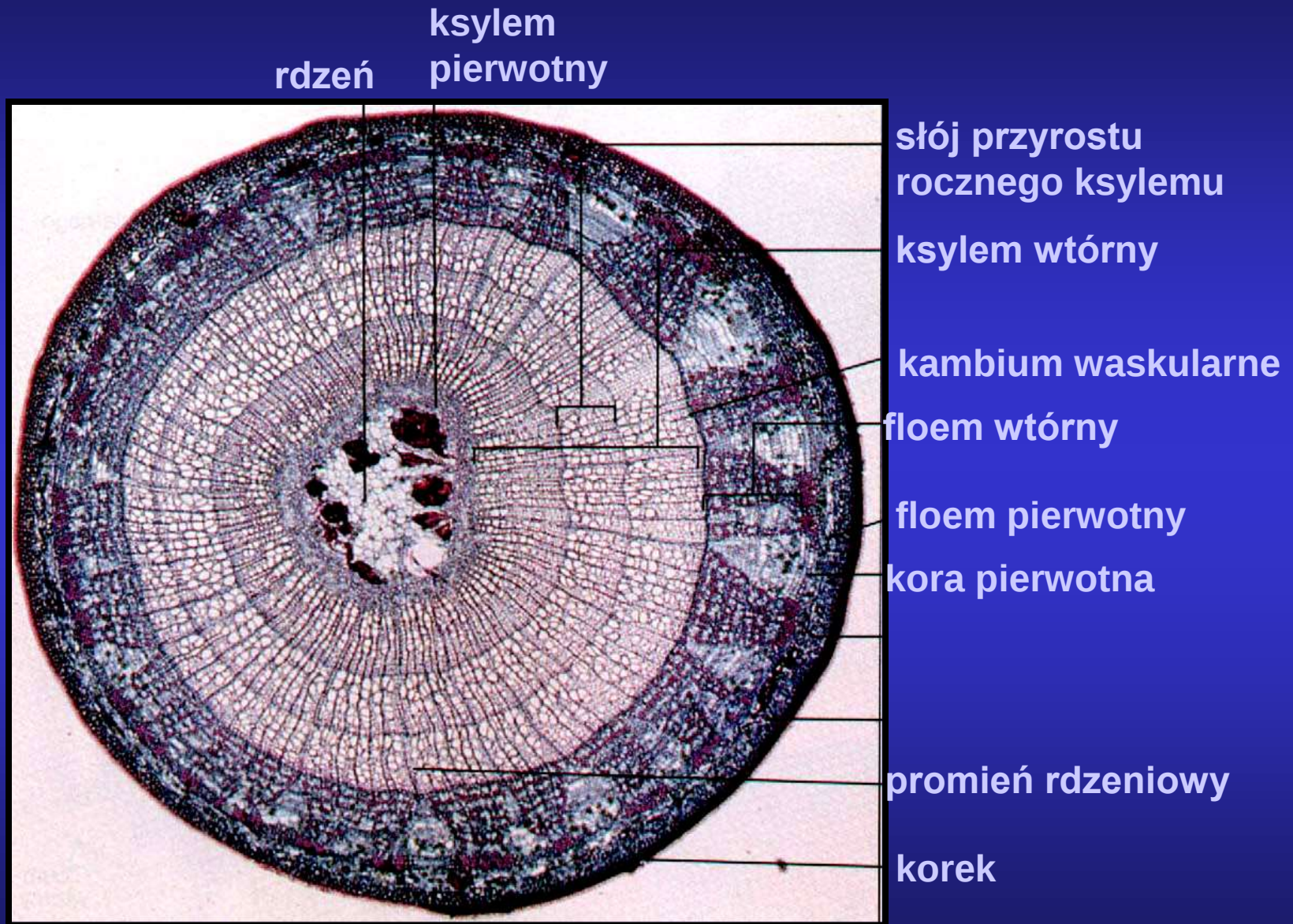
Dracena draco

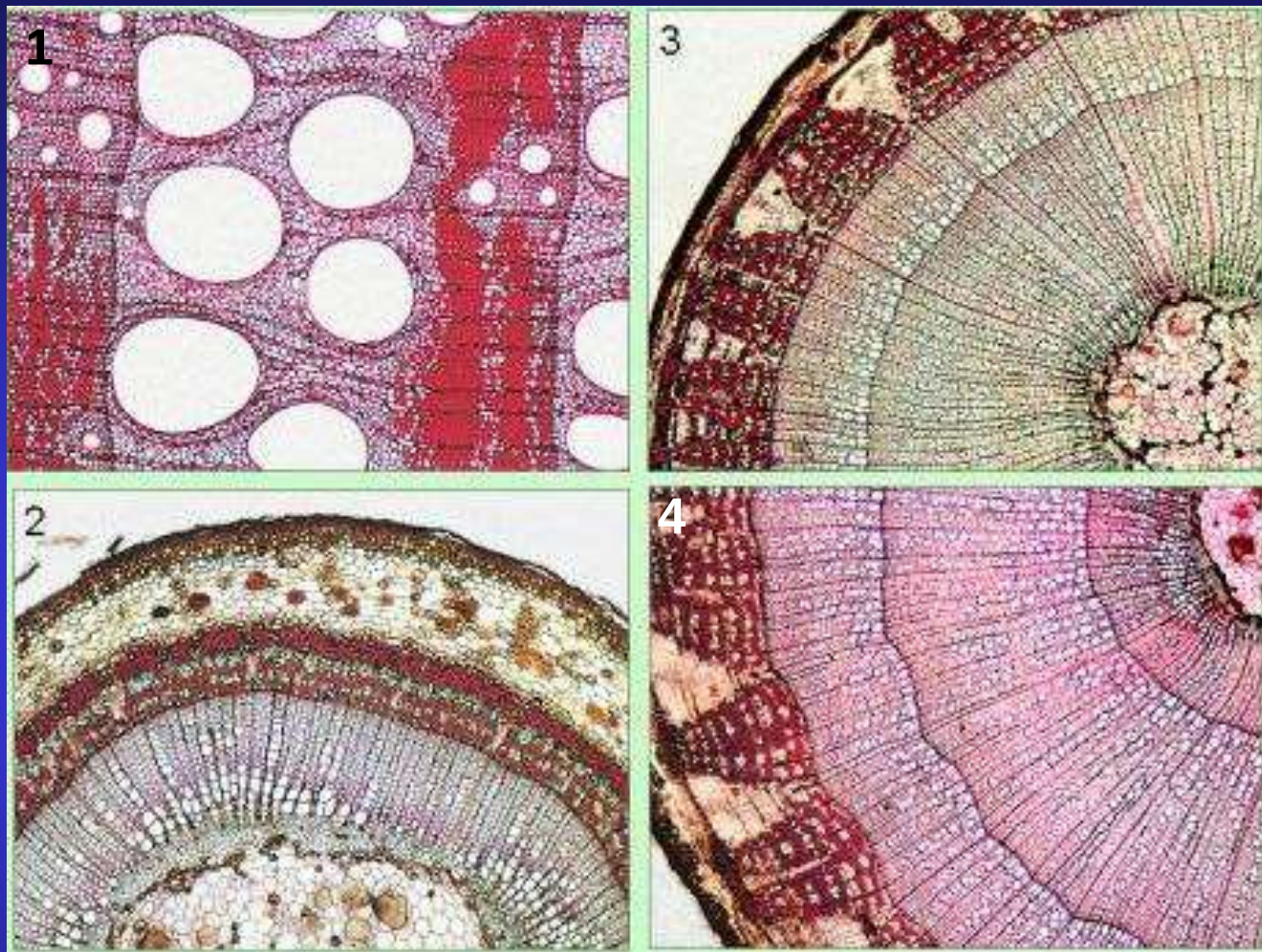

Przekrój przez łodygę rośliny drzewiastej

Przekrój poprzeczny przez łodygę lipy

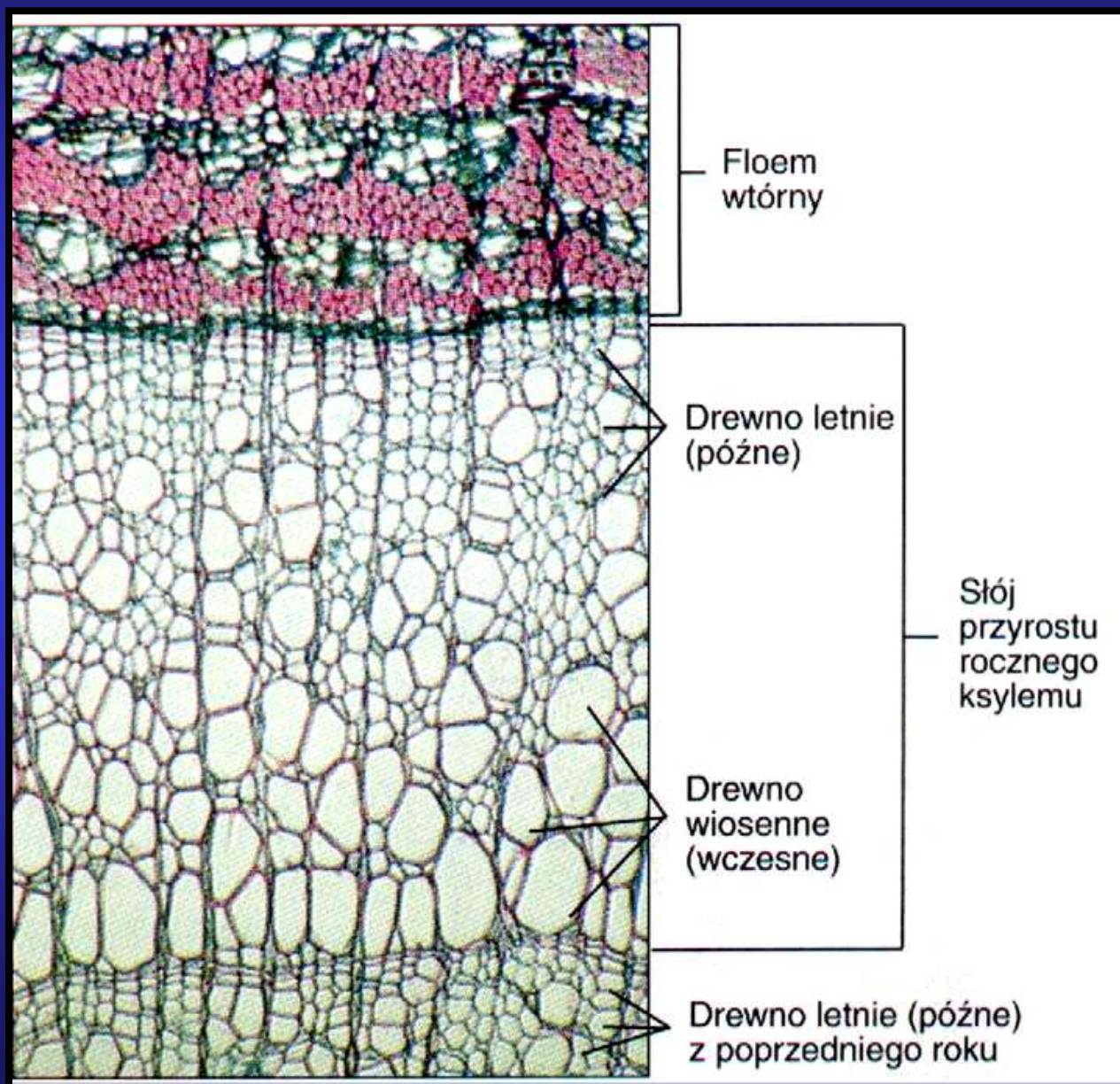

1. Drewno wtórne
2. Jednoroczna łądyga
3. Dwuletnia łądyga
4. Trzyletnia łądyga

lipa

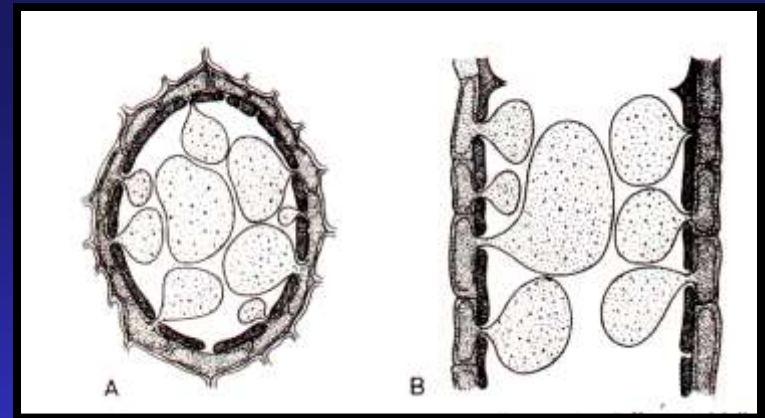
Wycinek przekroju poprzecznego z łodygi lipy

Rodzaje drewna

1. **Drewno pierścieniowonaczyniowe** – duży udział naczyń, wyraźne zróżnicowanie na drewno wiosenne i letnie
dąb, jesion, wiąz, grab,
2. **Drewno rozpierzchnaczyniowe** – rozproszone naczynia, duży udział innych elementów ksylemu (włókna, miękisz)
brzoza, klon, topola

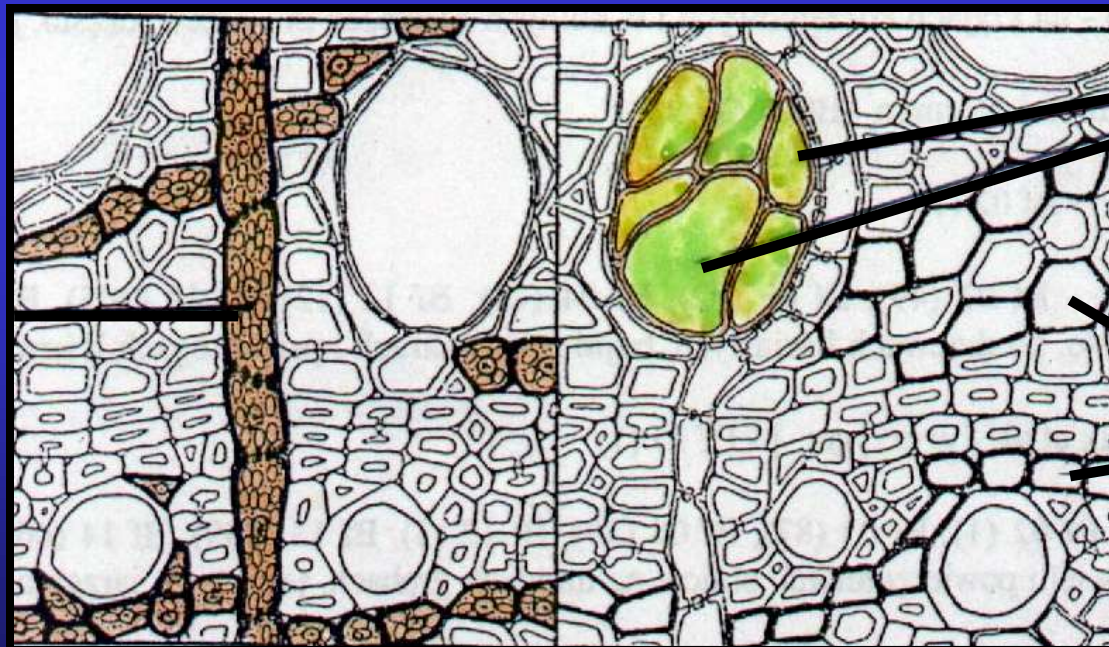
wcistki
w naczyniach

przekrój poprzeczny
drewna dębu

BIEL

TWARDZIEL

wcistki w
naczyniu

martwy
miększ

żywy miększ

Biel – żywe komórki mięiszowe, obecność skrobi, pełni funkcje przewodzące (czasami wewnętrzna część NIE)

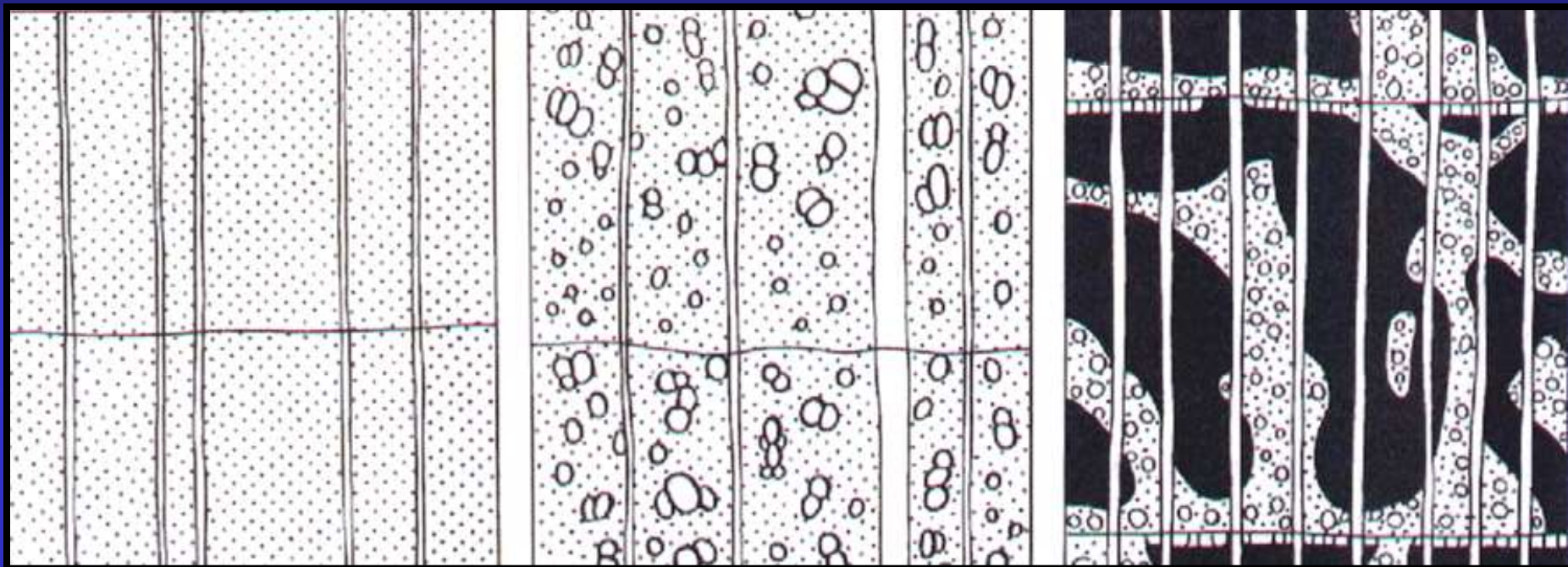
Twardziel – martwe komórki mięiszowe, obecność wcistek, nie pełni funkcji przewodzących, obecność tzw. substancji twardzielowych tj. polifenoli

Rodzaje twardzieli

- 1. tzw. zabarwiona brunatna np. sosna, dąb, jesion, topola**
- 2. nie zabarwiona np. świerk, jodła**
- 3. tzw. twardziel „fałszywa”, np. buk z powodu obecności grzybów**

**Drzewa mogą tworzyć twardziel w różnym wieku np. robinia po 2,3 latach
sosna po 20, 30 latach**

Wzajemne rozmieszczenie układu przewodzącego i wzmacniającego w drewnie

Typ cewkowy

Typ
naczyniowo - cewkowy

Typ
Naczyniowo
- Cewkowo
- włóknowe

cewki

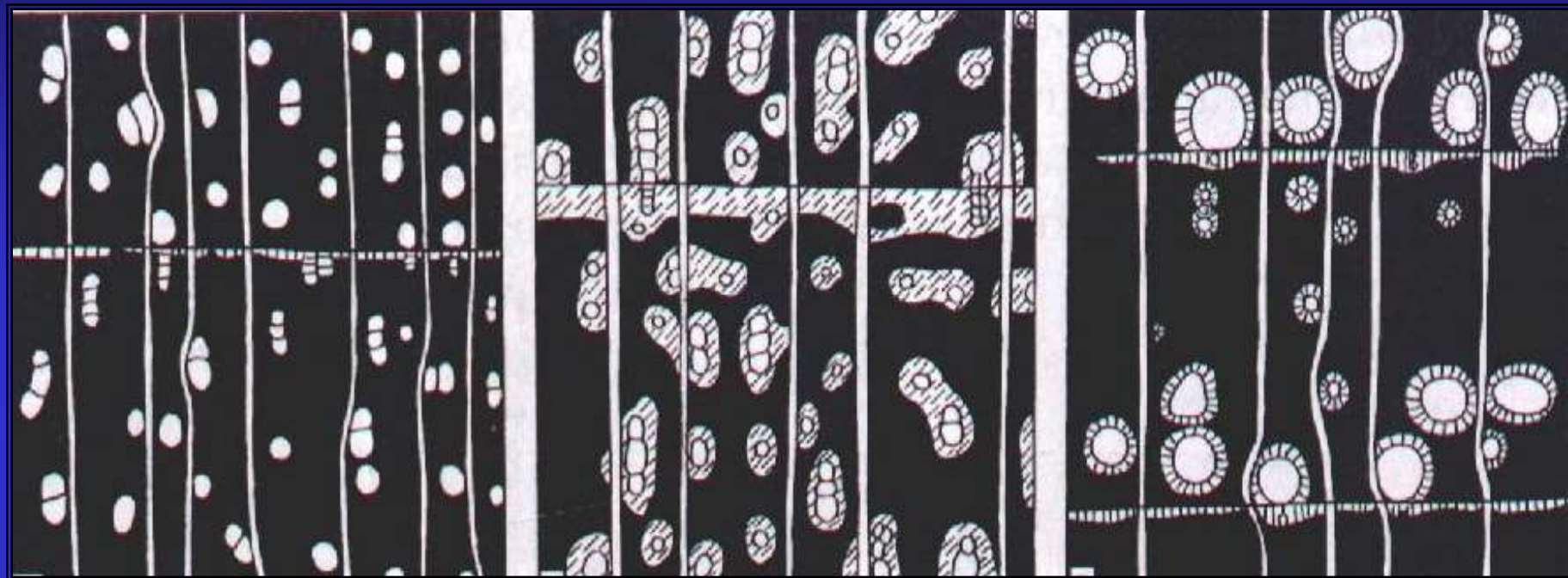

naczynia

włókna

Wzajemne rozmieszczenie układu przewodzącego i wzmacniającego w drewnie

Typ naczyniowo
- włóknowy

Typ naczyniowy

cewki

naczynia

włókna

Przekształcenia pędu i jego części

Nadziemne części:

- **Gałęziaki**
 - ✓ *Opuntia*
 - ✓ *Ruscus*
 - ✓ *Asparagus*
- **Liściaki** - redukcja blaszki liściowej, ogonek liścia spłaszczony
- **Rozłogi nadziemne**
- **Ciernie** – pędy kłujące (obronne)
 - ✓ przekształcone liście –berberys, kaktusy
 - ✓ przekształcone pędy boczne –głóg, śliwa tarnina
 - ✓ przekształcone przylistki – robinia akacjowa

Przekształcenia pędu i jego części

Nadziemne części:

- Wąsy – pędy pnące
- Pędy spichrzowe
- Pędy bezzieleniowe
- Pędy epifitów, liany, pnącza
- Pędy pułapkowe (liście pułapkowe)

Przekształcenia pędu i jego części

Podziemne części:

- Rozłogi podziemne
- Kłącza
- Bulwy: typowe, hypokotylowe, mieszane
- Cebule, bulwocebule

Modyfikacje pędów podziemnych

bulwy pędowe ziemniaka

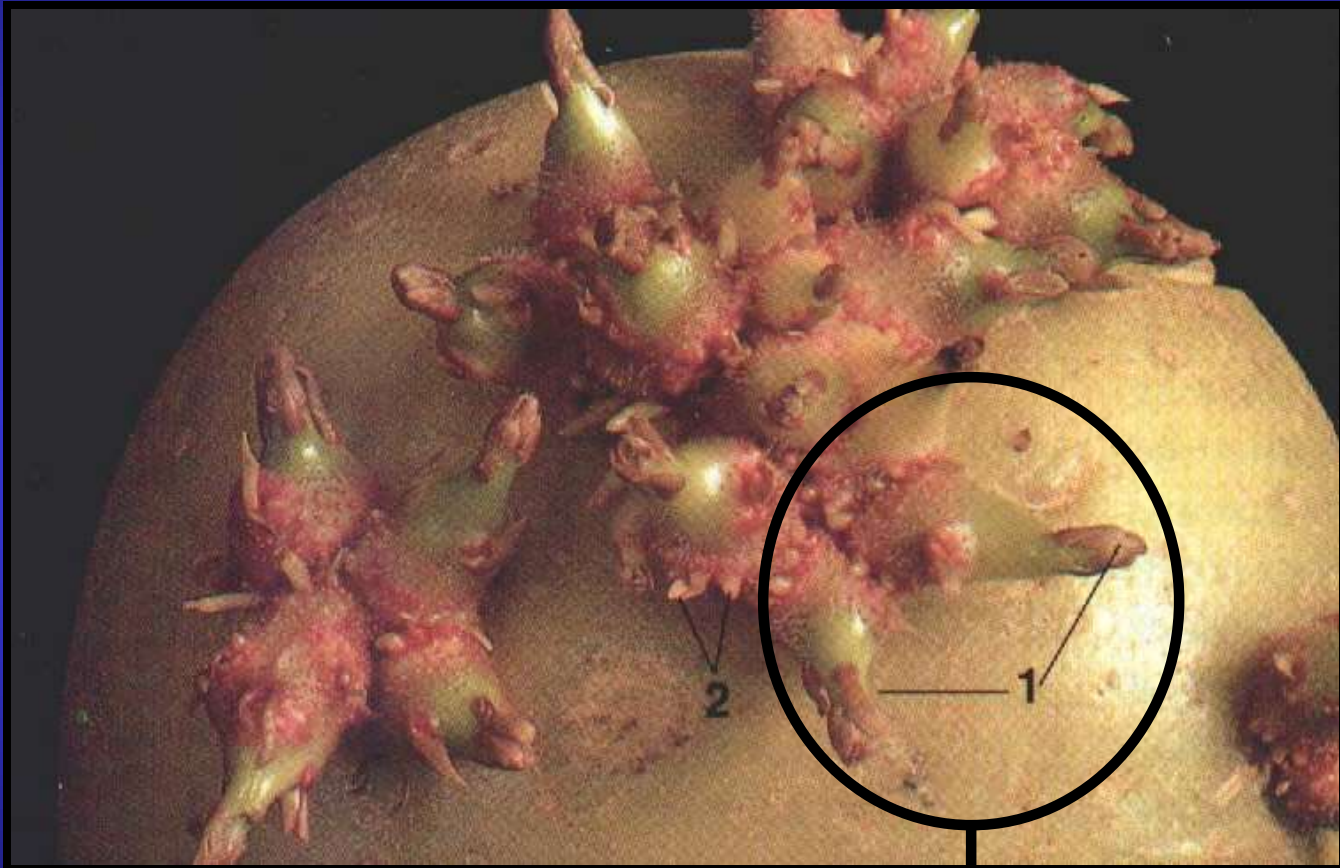
kłącza kosaćca

bulwocebule u krokusa

Pędowe pochodzenie bulwy ziemniaka

?

młode pędy nadziemne

podziemne rozłogi perzu

Nadziemne rozłogi poziomki i truskawki

opuncja

GAŁĘZIAKI

Liściaki

Uwstecznienie liścia obejmuje tylko blaszkę liściową, a funkcje asymilacyjne spełnia ogonek, który ulega spłaszczeniu i upodabnia się do blaszki.

akacja

Cierń pochodzenia pędowego

CIERNIE

Cierń pochodzenia liściowego

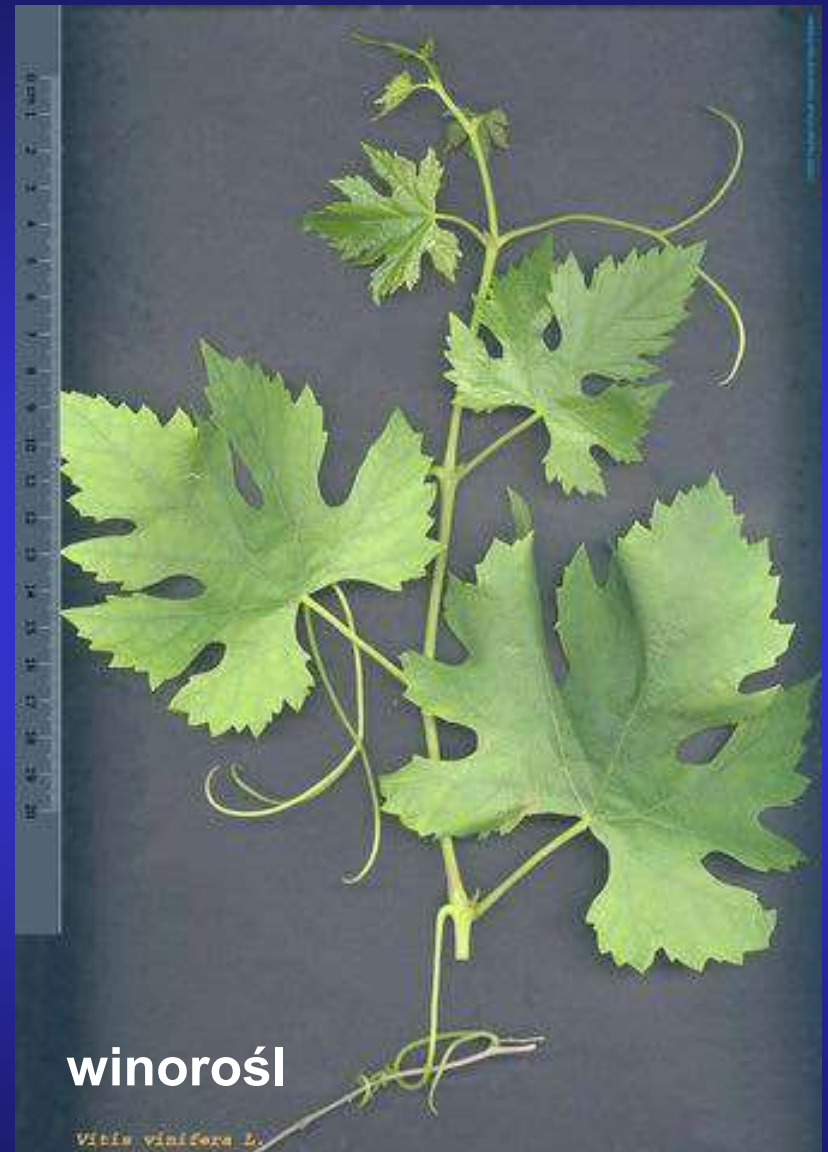

WĄSY

groch

pochođenje liściowe

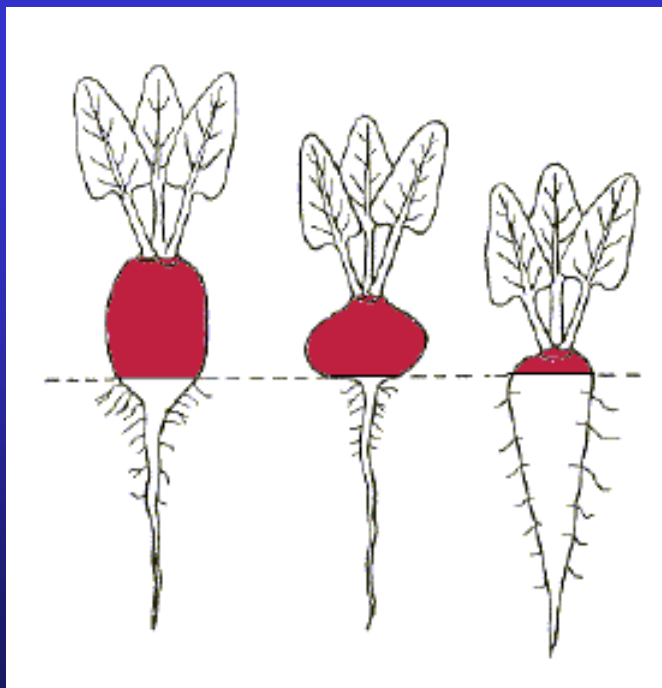
winorośl

Vitis vinifera L.

pochođenje pędowe

Pędy magazynujące

bulwa
hypokotylowa

Łodygi zmodyfikowane

Wilczomlecze – *Euphorbia* sp.

**Napęczniałe łodygi
magazynujące wodę u
*Pachypodium***

Zmodyfikowane łodygi magazynujące u *Echinocactus*

Pędy bezzieleniowe u *Neottia nidus-avis* (gnieźnik leśny)

PEŁY PUŁAPKOWE

plywacz

